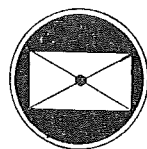

norsk FILATELISTISK TIDSSKRIFT

TIDSSKRIFT
FOR FRIMERKESAMLERE

Utgitt av NORSK FILATELISTFORBUND

REDAKTØR: JARLE O. STENSDAL

Redaksjonens adr.: Postboks 46, Høvik,
eller Postboks 875, Oslo.

NR. 11-12

1955

14. ÅRG.

ØNSKER FOR DET NYE ÅR

Fra barnsben av har vi hørt at året har 365 dager, så den side av saken skulle være i orden. Og likevel — —. Vi har hørt at det er *korte* år og *lange* år, *fete* år og *magre* år, at det er *begivenhetsrike* år og andre hvor intet hender, og at det er *historiske* år.

Ser en på det året som nettopp er avsluttet, ut fra et filatelistisk synspunkt, så får en si at det var et *kort* år: tiden strakk knapt til for arrangørene av den internasjonale utstilling. Det var et *fett* år: Utstillingens overskudd har gitt Forbundets kasse det solide grunnlag som den alltid har manglet. Det var et *begivenhetsrikt* år: Derom taler det foregående nummer av tidsskriftet i ord og bilder. Og det var på mer enn ett vis et *historisk* år: Først og fremst jubileumsåret for 1905, men også fordi det var jubileumsåret for vårt første frimerke og fordi Norge da arrangerte sin 2nen internasjonale frimerkeutstilling.

Undertegnede var en av de få som ikke fikk anledning til å se NORWEX, men av alle de rapporter jeg har lest og brev jeg har fått, tror jeg den ble så noenlunde det jeg hadde tenkt den skulle bli. Det sies om oss at vi er et skippertakets folk, at vi av og til gjør en kraftanstrengelse

— enten det nå er i kraft av nød eller lyst — og at vi så dabber av i en lengre periode. Men la nå ikke det skje på det filatelistiske område. La oss ikke hvile på de vundne laurbær, men nytte de høstede erfaringer til framstøt på nye fronter. Den nye stilling Forbundet er kommet i, gir oss et berettiget håp om at det vil vise en ny aktivitet, en aktivitet som det på grunn av meget begrensede pengemidler hittil har vært avskåret fra å vise.

Vårt tidsskrift har i årenes løp på mange måter vært meget uheldig, uten at jeg her skal komme nærmere inn på årsakene til det, men det ser ut som om trengslenes tid nå er forbi og at det igjen skal bli orden i saker og ting. Det er med en spesiell glede jeg hilser *marinekaptein Bjørn Melbye* velkommen som ny redaktør av tidsskriftet. Det er tidsskriftet som binder samlerne sammen i dette vidstrakte land, og det er selve eksistensberettigelsen for vårt forbund. Jeg tror vi i kaptein Melbye har funnet mannen som igjen kan skaffe oss et aktuelt, friskt og slagkraftig tidsskrift, ikke et organ bare for en enkelt gruppe, men hvor *alle* samlere kan få impulser og gi impulser.

Jarle O. Stensdal.

KONGE I 50 ÅR

~~~~~  
1905  
~~~~~



~~~~~  
1955  
~~~~~

*Han som stod ved bjørkestammen
i sitt hemmelige slektskap
med den bleke vår omkring seg,
hadde smertelig en ømhet
for alt liv som skulle gro.
Ydmyk har han sett det vokse
dit hvor hver mann er alene,
dit hvor friheten blir døden.
Han er mere enn en fører,
for han trodde på de andre,
sinnets eget kongerike.*

*Mot en fremtid skal han gå,
for han selv har mere frihet
i sitt hjerte enn de fleste.
Derfor er han folkekongen
i et land hvor hver skal være
fører for sin egen skjebne,
høvding i sitt eget sinn.*

Nordahl Grieg.

Motiv- og temasamling.

I et referat i «Svensk Filatelistisk Tidsskrift» fra det nordiske filatelistmøte som fant sted under «Stockholmia»-utstillingen i sommer, uttaler vårt forbunds president at han har inntrykk av at interessen for motivsamling i Norge er liten og at vi ikke har hatt noen av de diskusjoner som er oppstått i våre naboland — og ellers også — om hvorvidt samling av frimerker etter motiver kan sies å være filateli eller ikke.

Jeg må tilstå at jeg ikke deler Presidentens inntrykk hva dette spørsmål angår. Tvertimot har jeg inntrykk av at det er en latent interesse til stede og at svært mange samlere i all stillhet pusler med en eller annen motiv- eller temasamling ved siden av den der er anlagt etter mer ortodokse filatelistiske synspunkter. Derimot må det innrømmes at samling av frimerker etter motiver og temaer ikke har fått en offisiell anerkjennelse hos oss, og dette skyldes kanskje manglende interesse på såkalt «høyere hold».

Hvis en ser bort fra forskjeller i vannmerker, tagging, papir etc., skulle jeg anta at antallet av frimerker overstiger 120 000. Det sier seg selv at intet nålevende menneske kan gå i gang med anlegg av en komplett samling. Ikke bare penge-spørsmålet vil stille seg hindrende i veien, men også tidsspørsmålet. Anlegget og å jour-føringen av en generalsamling vil være et livsverk — og det er jo bare en hobby det er spørsmål om.

Når en nybegynner får seg forelagt en av de store verdenskataloger, som hvert år blir tykkere og tykkere, mer omspennende og detaljert, er det ikke rart at han bare ved synet føler seg motløs og at den lille gnist av interesse for frimerker, som av en eller annen grunn var tent hos ham, plutselig blir borte. Han blir overveldet av det håpløse i foretagendet.

Hvorledes skal vi hjelpe dem som har fått interesse, hvorledes skal vi øke interessen for frimerkesamling hos den nye generasjon? Vi må ikke skjule for oss selv at prosentmessig sett er der færre samlere i Norge enn både i Danmark og Sverige. Filateli hos oss har heller ikke den posisjon i presse, skole og radio som den har i våre naboland. Hvem har skylden? Bare vi selv. Vi gjør for lite propaganda. Vi sitter på våre gamle samlinger, pusler

med rekonstruksjoner, vannmerkestillinger og fluelortfilateli og tror det nesten er en slags vitenskap vi er opptatt med. Bare kjenneren kan fatte sjarmen ved en samling av det samme merke i forskjellige vannmerkestillinger, fordi han vet hvori vanskeligheten består, men vi kan ikke vente at den virker inspirerende på en skolegutt.

Det er derfor ikke til å undres over at en i andre land, hvor filateli spiller en langt større rolle enn hos oss, og hvor problemet derfor også har vært ganske annerledes brennende, etter hvert har anlagt nye synspunkter på samleåtene og på samleområdene. Herunder er gruppene klassiske og moderne merker, epokesamlinger, motiv- og temasamlinger oppstått. Hos alle samlere ligger idéen om «den komplette samling» og lurer, og vissheten om at det er umulig å få alle av alt er grunnlaget for denne nye oppdeling.

Men samtidig er der kommet en ny vurdering av selve frimerket. For å forstå dette nye syn må vi se litt på hvorledes frimerket har utviklet seg i de 115 år det har eksistert. Frimerket har alltid vært ansett som et verdipapir, og det var ikke underlig at skaperen av det første frimerke søkte sin inspirasjon i en annen verdimåler, nemlig mynten. Mynten bar kongens portrett og riksvåpenet, eller den hadde allegoriske framstillinger — særlig fra antikkens gudeverden. Det var da også disse motiver som dominerte på de tidligste frimerker, — ja, de rådde plasse så å si alene helt til henimot århundreskiftet. Det var Portugal som først innvarslet at noe nytt var i emning. Dette land utga i 1894 en serie i anledning av 500-års jubileet for Henrik Sjøfarerens fødsel, i 1895 en serie i anledning av 700-års jubileet for den hellige Antonius' fødsel, og i 1898 en serie i anledning av 400-års jubileet for Vasco da Gamas oppdagelse av sjøveien til India. Disse serier brøt med den vanlige komponering av frimerket, både hva format og det billedmessige innhold angikk. Denne nye oppfatning av frimerket får så å si den offisielle anerkjennelse ved den serie Sambandsstatene utga i 1898 til 400-års jubileet for Columbus' oppdagelse av Amerika. Den gir en framstilling av forberedelser, avreise, overfart, landing og tilbakekomst, vesent-

lig ved gjengivelse av berømte malerier. Imidlertid, den serie som kanskje sterkest har øvet innflytelse på vår oppfatning av det moderne frimerke, var den som i 1908 ble utgitt i Bosnia-Herzegovina. Denne serie — med motiver fra landet og folkelivet — hadde et utstyr og en fargeprakt som hittil ikke hadde vært benyttet på europeiske frimerker. Manéren grep raskt om seg, og slag i slag følger Habsburger-serien i Østerrike, Romanof-serien i Russland etc. Den første verdenskrig betegner et kort opphold for de europeiske merkers vedkommende, men alle regjeringer er nå oppmerksomme på filateliens betydning for statsbudsjettet og på frimerkenes rolle i propagandaens tjeneste. Denne propaganda kan være av nasjonal, turistmessig, politisk, oppdragende og økonomisk art og forandrer helt det synspunkt at et frimerke først og fremst skal være — et frimerke. Det blir tatt hensyn som ligger utenom de rent postale, og frimerket går mer og mer over til å bli en plakett, liten av format, men enorm i sine opplag, og med en distribusjon som intet reklame-middel ennå har oppnådd. Dertil kommer den kolossale fordel at det samles og oppbevares også etterat det har tjent de rent postale formål. Det er med andre ord en evigvarende propaganda som samleren er utsatt for når han blar gjennom sine samlinger.

Forandringen i frimerkets billedmessige innhold er grunnlaget for de nye samle-metoder, men disse har i det siste 10-år nådd en slik popularitet at forskjellige regjeringer har begynt å sende ut frimerkeserier spesielt beregnet på disse samlere. Det er særlig sport-, plante-, dyre- og religiøse motiver som er i skuddet. Det det gjelder er imidlertid å orientere samlerne på disse områder, slik at de ikke blir utnyttet, jeg var nesten fristet til å si av «samvittighetsløse» regjeringer. Det er intet som tilsier at man skal ha komplette serier. Det avgjørende er å ha et spesimen av arten, f. eks. en skøyteløper, og om denne er på den laveste eller høyeste verdi har ingenting å si.

Det gjelder også at samleren er oppmerksom på at det er en avgjørende forskjell mellom motiv- og temasamling. En motivsamling er en samling av frimerker med det samme motiv, f. eks. skip, bygninger, sport, planter, bruer etc. En temasamling er derimot en samling av en bestemt slags frimerker, f. eks. Røde Kors,

Rotary, U.P.U., Pro Juventute etc., eller en samling av frimerker som belyser en bestemt ting med frimerker med forskjellige motiv, f. eks. et lands historie belyst ved dets frimerker.

Man vil aldri bli enige om motiv- og temasamling er filateli eller ikke. Jeg mener det er av mindre betydning, men jeg er sikker på at denne samlemåte vil virke inspirerende på filateli og at mange samlere vil utvikle seg fra temasamlere til filatelister. Hovedsaken må ikke være på hvilken måte en samler eller hva en samler, men at vedkommende har fornøyelse av det han holder på med, og at det spiller den rolle det skal spille: fritidsbeskjeftigelse, avkobling.

Jeg tror det ville være av interesse om man fikk rede på antallet av dem som beskjeftiger seg med motivsamling. Det ville være av interesse for tidsskriftet, som derved fikk en slags peiling på stoffets fordeling, og det ville være av interesse for Forbundet, som derved ville få en slags kartlegging av disse samlere for å se om en spesiell klubb kunne være et aktuelt spørsmål å ta opp.

Jeg ber derfor alle samlere av motiver om å lage et lite skjema og på dette gi følgende opplysninger:

Navn:

Stilling:

Alder:

Jeg samler følgende motiver:

Mener De en spesiell forening for disse samlere er av interesse?

Opplysningene bes sendt til undertegnede, adresse: Boks 46, Høvik.

Jarle O. Stensdal.

Ved forespørsler

til tidsskriftet må svar-
porto vedlegges.

De egyptiske frimerker av kong Faruk typen med strekovertrykk er et problem.

Av Ernest A. Kehr.
«New York Herald Tribune».

Mer enn to og et halvt år etterat de ble sendt ut, gir de såkalte «strek-overtrykk» en alvorlig filatelistisk hodepine. Både handlere og samlere tilstår gjerne at det er så å si helt umulig å vite hvilke verdier som ble offisielt overtrykt, eller hvilke kan være ekte av de merker som er i markedet.

Kort etter den revolusjon, i hvilken kong Faruk ble avsatt og tvunget til å flykte, ga Naguibs administrasjon ordre til at alle eksisterende lagre av frimerker skulle gis et overtrykk bestående av tre streker rett over ekskongens ansikt. På den tid ble forfatteren av denne artikkel personlig fortalt av general Mohammed Naguib at overtrykket ble foretatt av to grunner: 1) Av økonomiske — for det var meget billigere å overtrykke de lagre som eksisterte, enn i all hast å lage nye merker. 2) Av psykologiske — en ville vise at den kongen som så lenge hadde utbyttet folket, nå var ute av det egyptiske bilde.

Da denne overtrykkingen var et veldig foretagende, ble lagrene av frimerker sendt til 3 forskjellige trykkerier. Det var seddeltrykkeriet i Giza, regjeringstrykkeriet i Boulaq og det trykkeriet som trykker billetter og blanketter for de egyptiske jernbaner.

Seddeltrykkeriet i Giza har en lang årrekke av nøyaktig utført arbeid bak seg, og dets arbeidere, som har trykt frimerker siden 1919, er meget påpasselige og skarpe i kontrollen for feil. Boulaq-trykkeriet derimot er et alminnelig trykkeri med innfødte arbeidere, som enten ikke vet om den betydning filatelister tillegger trykningsfeil — eller som ikke bryr seg en døyt om det. Dette trykkeri har siden 1874 levert flere egyptiske frimerkeutgaver, og i hver eneste en er der en rekke varianter.

I 1952 da strekovertrykkene utkom, hørte jeg i Cairo at folk som hadde venner i Boulaq- og Jernbanetrykkeriet, kunne få overtrykt forskjellige Farukutgaver med de originale overtrykksplater bare ved å gi dem en pakke sigaretter eller

noen få pjaster. Dette gjorde det mulig å få strekovertrykk på merker som for lengst var utsolgt fra postverkets lagre. Det gikk også rykter om at for en ekstra liten gave ville trykkeren la arkene gå gjennom maskinen mer enn én gang for å få fram de såkalte dobbeltstrek overtrykk.

I rettferdighetens navn må det sies at trykkeriarbeiderene sannsynligvis ikke lukket øynene, for ingen av dem hadde den minste idé om at et dobbelt overtrykk ville bli ansett som en filatelistisk feil og sjeldenhet og verd mer enn et alminnelig frimerke. Det sies at en av handlerne fortalte arbeiderne at han ønsket de ekstra linjene for å være helt sikker på at Faruks ansikt ikke kunne ses. Arbeiderne, som trodde at handleren var meget patriotisk, var bare lykkelige over å være til hjelp.

Helt siden strekovertrykkene kom ut har det vært en enorm spekulasjon blant handlere og samlere både i Egypt, i Europa og i Amerika. De lokale medlemmer av The Philatelic Society of Egypt har gjort en god jobb i sitt forsøk på å bringe for dagen fakta på hvilke en avgjørende rapport kunne grunnlegges, men hver gang de trodde arbeidet utført, dukket en ny variant opp og trosset deres anstrengelser.

Handlere og samlere i andre deler av verden har også gjort forsøk på å undersøke denne utgave. Men i alle tilfelle har de bare opplevd skuffelser. Postale embetsmenn i Egypt viste en total mangel på samarbeid. De er så likegyldige som tenkes kan i sin innstilling til filatelien. De nekter å besvare skriftlige forespørsler fra kjente samlere, og når man snakker med dem personlig, gir de bare unnvikende svar, hvis de da svarer i det hele tatt. Forholdene er vanskelig å forstå.

Egyptys frimerker er blant de vakreste i verden. Utgavene er hyppige, og etterspørselen er meget stor, så embetsmenne kan ikke være ukjent med frimerke-markedets betydning for statskassen. Siden seddeltrykkeriet begynte trykningen av landets frimerker i 1919, har man vært

meget omhyggelig med produksjonen. Unntatt de spesielle trykk som ble laget for avdøde kong Faruk I, en av verdens store filatelister, og for ekskong Faruk, som hadde en spesiell sekretær for å ta seg av farens samlinger, er ingen feiltrykk blitt utsendt.

Den måte på hvilken Egypt selger sine frimerker, viser den offisielle stilling til samlerne. Det har intet «Salg for samlere», og når utenlandske samlere bestiller frimerker pr. post, blir de i alminnelighet fortalt — noen måneder senere — at utgaven er utsolgt.

Norge nr. 1 — Papir.

Det er forskjellige detaljer vedrørende dette vårt første frimerke som ikke er kjent, men samleren leter etter opplysninger, og etter hvert finner han ting av interesse. Den kjente norsk-amerikanske filatelist C. H. Werenskiold har sendt meg en avskrift av det amerikanske tidsskrift «Paper Maker» 1955 — nr. 2, hvor en Mr. Henk Voorn har skrevet en artikkel: «Bentse Brug, The First Paper Mill in Norway».

I «4 skilling 1855» har redaksjonskomiteen for «Håndbok over Norges frimerker» gitt en beskrivelse av papiret — kontrakt til Bentse Brug om å levere håndlaget papir, hovedsakelig av ren hamp, 50 til 55 reams av ark 458 × 314 mm. Videre med et vannmerke «løve med øks» som frimerkeleverandøren, hr. N. A. H. Zarbell, omtalte som «O. N. Roll's utmerkede idé å trykke inn et opaque vannmerke», vi kaller det et «tykt vannmerke» (sjelden brukt på andre frimerker). Som vi vet var papiret ujevnt — fra 0,6 til 1 — i tykkelse og inneholdt som følge av hampen urenheter og fibre, hvor fargen ikke festet seg, og hjalp således til at det ble et utydelig trykk.

Dette vet vi, men hr. H. Voorn's interessante artikkel forteller om grunnleggeren av Bentse Brug, Ole Bentsen, 1643—1734. Han bodde nær Christiania, hvor han eide stor skog nær Akerselven. Her hadde han en kornmølle, men fikk idéen om å lage papir, hvilket Norge ikke hadde gjort tidligere. Han reiste til Holland, hvis håndlagede papir var viden kjent. I 1684 reiste han dit, og kom i forbindelse med papirkjøpmenn og fabrikanter. Oppholdet ble langt og kostbart, 200 riksdaler, hvilket var mange penger den gangen. Imidlertid angret han ikke utlegget, idet han skrev i brev til en venn: «Hadde

jeg ikke brukt disse penger, ville jeg aldri vært i stand til å bygge og bestyre en papirfabrikk.»

Straks etter sin hjemkomst skrev han til Kongen, Christian V, for å få lisens til å bygge en papirfabrikk nær Christiania. Dette fikk han i juni 1686, og med lisensen fulgte en 15 års fritagelse for toll og avgifter på alt vedrørende papirfabrikken, samt et 15 års monopol. Oppførelsen begynte i 1687 på Ole Bentsens eiendom ved Akerselven, men det ble dyrt — 540 riksdaler — dertil 400 riksdaler for studiereise til Holland og avgift for det kgl. privilegium. Vanskelighetene var store, men han fikk hjelp hos Christianias store finansmann, Gerhard Treschow (1659—1719). Hjelpen ble kostbar for Ole Bentsen, idet han ble trykket ut av ledelsen, som Gerhard Treschow overtok. Det endte med at Ole Bentsen fikk tvistemålet inn for domstolen i 1713. Han vant saken, og Gerhard Treschow måtte betale ham 1500 riksdaler samt levere tilbake et skyldbrev på 1000 riksdaler. Gerhard Treschow var akkurat da personlig i pengevansker og måtte selge papirmøllen i 1717 for 4 800 riksdaler til kjøpmann Johan Jocum Lonicer, som drev møllen til 1732 uten noen suksess. Bentse Brug, eller Øvre Mølle som den også het, ble overtatt av en trelastkjøpmann, Ole Smith. Dennes sønn Peter fikk den i 1740. Således skiftet Ole Bentsens bruk hender flere ganger, alltid var det nedlagt forbedringer av de varierende eiere. I 1898 fikk det navnet A/S Akerselvens Papirfabrik.

Dette er litt om papirleverandøren til Norge nr. 1, men hvem kan nå finne opplysninger om frimerkeleverandøren, mekaniker N. A. H. Zarbell? — «Venner av Norges frimerker», fortsett letingen!

A. O.

„Marianne“.

Frankrike er kjent for sine vakre merker, helt fra Barres skapte det klassiske Cereshode i 1849 og til Gandons Marianne i 1945. Det er så å si ikke annet enn ventet, for det er framfor andre landet med den gode smak. Men av og til kan det overraske sine beundrere med de rene redsler. En glemmer ikke lett «La vache qui rit» fra 1929 eller den smakløse lurblåser fra 1936. Under krigen tegnet Ed-

mond Dulac sin «Marianne» i London — et av de vakreste merker som eksisterer — og i 1945 kom Pierre Gandons utgave av den samme sagnomsuste kvinne. Men hva kan grunnen være til at man har latt disse vakre typer utgå, for i stedet å gi oss en ny smakløshet under navn av Müllers «Marianne»? Det eneste ønske man kan utbringe ved denne anledning er følgende: Måtte hennes liv bli kortvarig.

Finlandia 56.

I 1856 fikk Finnland sitt første frimerke, som til neste år altså fyller 100 år. I anledning av dette jubileum arrangeres en internasjonal frimerkeutstilling i Helsingfors i dagene 7.—15. juli 1956. Utstillingen arrangeres av Finlands Filatelistförbund r. f. i samarbeid med det finske postverket og under beskyttelse av Fédération Internationale de Philatélie (F.I.P.). Utstillingen har nettopp sendt ut den første katalog, som inneholder blankett for den foreløpige anmeldelse samt utstillingens reglement. Den foreløpige anmeldelse skal være innsendt in-

nen 9. januar 1956, den endelige anmeldelse innen 1. mars 1956, og eksponatene må være utstillingen i hende innen 1. juli 1956. — Som bilag til den første katalog følger en smakfull brosjyre med opplysninger om Finnland som turistland. Denne brosjyre er utgitt av Turistforeningen i Finland.

Utstillingskatalogen er sendt samtlige forbundsklubber, og utstillingens kommisjonær i Norge, *Erik Wikborg*, Fantoftneset 5, Minde, står til tjeneste med nærmere opplysninger.

Et anonymt frierbrev fra januar 1855.

I forbindelse med våre frimerkers 100-års jubileum er der kommet fram en rekke interessante brev, — interessante ikke bare fra et filatelistisk, men også fra et alment kulturhistorisk synspunkt. Vi har tidligere gjengitt vårt første 1stedags-

brev og bringer i dag et morsomt anonymt frierbrev til jomfru Marie Buck på Inderøen. Brevet tilhører nu herr Dan Thune-Larsen, Oslo. Det er datert og stemplet Trondhjem 2. januar 1855 og lyder:

Snilde Ven!

Ak, intet Svar at faa,
det var dog slemmt som Fanden,
deraf jeg slutte maa,
De likte bedst en Anden.

Thi ellers maatte det Instinkt
som Sympathi altid yder,
have ladet Dem fatte flinkt,
at jeg Dem mit Hjerte byder.

Frygter De det er blot Fjas
med dette mit Frierie,
kan De tro man vilde med Spas
frie til en Dame som I?

O nei, vær tillidsfuld som De er klog,
og kom mig imøde paa «Veien»,
saa skal De erfare jeg er intet Fjog, —
men skrøm mig blot ikke med «Neien».

En Fyr var sterbends forliebt i en Pige,
og hende sit Portræt han vilde forære,
men han besluttet til Maleren at sige,
at det ej maatte Liighed af ham bære.

Fyren var flau for sig at røbe,
han foretrak da som en Nar at løbe.

En Frier er et underligt Dyr,
som nu for Exempel den nævnte Fyr.

Jeg sender Dem intet Portræt, men
byder Dem derimod til

Juleklap:

Et Hjerte heelt
Ømt og udeelt
Som ei Dem sviger.
En Kjærlighed
Foreent med Freed,
Som stedse stiger.
En Lueaand,
Et Troskabsbaand,
Som opad ihiger.

Deres hengivne

Min Skrift ingen kjender,
thi jeg skriver med begge Hænder.

2. Januar 1853

Smil. Sene.

Alt, intet Svar, at faa,
det var dog fremt som Fanden.
deraf jeg stutte maa,
De likte bedst en anden.

Thi ellers maatte det forstaaes
som Sympathi altid gaar,
have ladet dem fatte flink,
at jeg dem mit Kjerke byder.

Frygter De der er blot Fjag
med dotte mit Frisier,
kan De tro man vilde med Svar
Frie til en Dame som I.

Imi, var tilbidsfriet som De er klog,
og kom mig indde naar "Vian",
Jaa skal De erfod jeg en isket Fjag.
men Wom naarig blot ikke med Vian.

En Fyr var forbandt forliebt i en Pige,
og hende fik Portret kan viede foran,
men kan bestemt til Maleren at sige,
at det id maatte Lighed af ham, bare.
Fjoren var sead for sig at robe,
kan foretrak da som en Kar at lobe.
En Frier er et anderligt Dyr,
som mid for Exempel den novnte Fyr.
Jeg sender dem inder Portret, men
byder dem derimod til.

Juleklap:

Et Kjerke heelt
Kont og eldeest
- Som si dem sviger.

En Kjerlighed
Foreant med Dæet
Som stæde ffiger.

En Lissuand
i Trofkeabsbaert
Som opad keger.

Dares hengivne

Min Skrifte ingen Kjender
Thi jeg skriver med begge Hænder.

Hvem benyttet signetstempet „L.S.“ på Norge nr. 1?

Av Jarle O. Stensdal.

For en tid tilbake mottok jeg følgende innlegg fra herr F. C. Svendsen, Bergen:

«Vi kjenner alle til at L.S. på Norge nr. 1 er et meget vanskelig stempel å få fatt på, og at det blant specialsamlere verdsettes meget høyt. Det er ikke mange eksemplarer i pen tilstand kjent med dette stempel.

Hva er så betydningen av dette L.S.? Den eneste forklaring jeg til dato har sett, har vært den at disse brev ble sendt fra en prest hvis navn var Lars Sørensen (L. S.), som så har benyttet sitt segl eller initialer til avstempling av frimerket.

Imidlertid satt jeg forleden og leste og fant da en annen betydning av disse bokstaver. L. S. betyr på latin *Loco Sigilli*, som igjen oversatt er «i stedet for seglet». Jeg har også sett oversettelsen «*Locus Sigilli*», som betyr «plassen for seglet».

Jeg vet ikke om det er bevist at denne Lars Sørensen virkelig har eksistert. Jeg synes at det av meg fremsatte forslag til forklaring kan ha meget for seg.

Selv er jeg ikke ekspert på området, men det kunne jo være hyggelig å høre om noen andre kunne gi nærmere opplysninger om «L. S.»-stempet.

Jeg har alltid hørt — og akseptert — at L. S. skulle stå for: Lars Olai Schønning, sokneprest i Vaagen i Lofoten, men da jeg leste Svendsens innlegg, ble jeg grepet av tvil og mobiliserte en rekke eksperter for å undersøke forholdet: Førstebibliotekar ved Universitetsbiblioteket i Oslo, *Helge Kragemo*, styrer av Postmuseet, byråsjef *E. Tommelstad*, skipsreder *Abr. Odffjell* og postmester *Einar B. Eriksen*, Harstad.

Førstebibliotekar Kragemo meddeler først:

«Jeg har foretatt noen undersøkelser og skal i korthet få meddele resultatene:

I. *Lars Olai Schønning* er formodentlig feil for *Lars Nicolai Reiner Schønning*. Noen person — enn sige en prest — som har hett Lars Olai Schønning, har jeg ikke kunnet finne. Fra Nordlands-slekten Schønning i 360 år (Oslo 1928) vedlegger jeg kopier av de 4 sider (67—70) som angår Lars Nicolai Reiner Schønning.

II. *Lars Sørensen*. Hvis han var prest, var det i hvert fall ikke i 1850-årene. Han finnes *ikke* (som prest) i

- a. Norges Statskalender 1853–1856 (årg. er uten navregister). Han finnes ikke som statstjenestemann — ennsi embetsmann — i det hele i Norges Statskalender 1860 (navregister finnes).
- b. Noen nordlandsprest med liknende navn har ikke eksistert i 1855–56. Jfr. Andreas Erlandsen: Biografiske Efterretninger om Geistligheden i Tromsø Stift, Christiania 1857.

Hvis Lars Sørensen *ikke* er akademiker i det hele tatt, tør han bli vanskelig å etterspore om en *bare* har navnet å holde seg til, og det synes å tyde på at så er tilfelle at det ikke har vært en eneste Lars Sørensen eller Lars Sørenssen som har tatt norsk artium i årene 1813–1880. (Jfr. J. C. Tellefsen: Fortegnelse over de akademiske Borgere ved Norges Universitet 1813–1880. Christiania 1881.)

Stort lengre ser det ikke ut til at jeg kommer ved hjelp av de vanlige trykte kilder. Skal en fortsette undersøkelsen, må det bli enten gjennom Lars Schønning etterkommere, eller (i Riksarkivet) gjennom Lars Schønning's embetsbrev. I sine brev vil vel L. S. av og til ha brukt sitt seglstempel. «*Loco Sigilli*» (dvs. stedet for seglet, det sted der seglet skal eller bør stå,) kan muligens være brukt i *stempel*-form L. S. — men jeg har aldri sett det, og tviler på det.»

Om *Lars Nicolai Renner Schøning* står i «Nordlands-slegten Schøning i 360 Aar» følgende (side 67—70):

«L. N. R. S., f. paa Grøtøy 18.1.1819, død i Oslo 15.10.1893, 74 aar gammel, rektor og provst.

13 aar gml. kom han, sammen med fæteren Ole Meldal Schøning, til presten Hansen i Bindalen for sin utdannelses skyld, og blev 2 aar efter, i 1834, elev av Tromsø Latinskole. Dimitteret herfra tok han exam. art. 1839, exam. philos. 1840 og exam. philol. mai 1841, alle med laudabilis. Efter et vikariat ved Tromsø skole i 1845 blev han s. a. førstelærer og inspektør ved Ringerikes Realskole. 3.10.1846 fik han kgl. konstitution som adjunkt i Stavanger og 8.3.1848 ligesaa i Bergen, blev 25.5.1852 utnævnt til virkelig adjunkt dersteds og 28.5. s. a. til overlærer i Trondhjem. Dette siste embede tiltraadte han imidlertid ikke, men blev 13.1.1853 konstitueret og 16.4. s. a. utnævnt til overlærer i Bergen.

Her utgav han to skolebøker: «Phædri fabularum. Esopiarum libri quinque» med anmerkninger (Æsops fabler) 1851. Denne bok var meget brukt i latinskolerne og kom ut i flere oplag. I 1854 utgav han anmerkninger til de to første bøker av «Ovids metamorphoses».

Han gjennomgik i Bergen en religiøs vækkelse, som fik stor indflydelse paa hans senere liv. Han fik trang til at studere teologi og bli prest. Man der var store hindringer. Han var blit 35 aar gml. og hadde hustru og flere barn, og han hadde ikke raad til at holde vikar ved skolen. Men han tok energisk fat paa det teologiske studium og forsømte ikke en time paa skolen. Han maatte vækkes tidlig om morgenen for at han kunne læse, før han gik paa skolen, saa han fik for lite nattesøvn. Han fuldførte studiet ved selvstudium uten at ha hørt en forelæsning paa Universitetet. Derefter var der den vanskelighet at han ikke kunde ta eksamen paa de fastsatte tider, da han ikke kunde ha vikar under sit fravær. Der maatte holdes ekstra eksamen i ferien for hans skyld. Han fik saa teologisk eksamen 1858 med laudabilis. Tilhørerne syntes det var rart, at professoren i kirkehistorie, R. Tønder Nissen (senere kirkestatsraad), sa «du» til kandidaten, som da var 39 aar gammel og litt ældre end professoren. De hadde vært ungdomsvenner.

Det forcerte studium var overanstrengende for ham. Han merket det ikke før efter eksamen. Da han aaret efter tok praktisk teologisk eksamen med haud, kjendte han sig træt i hodet.

Da han nu hadde faat sine teologiske eksamener, søkte han endel prestekald for at bli prest. Men han kunde ikke saa snart faa presteembede, fordi hans medansøker, som hadde tat teologisk eksamen i sin ungdom, hadde stor anciennitet forut for ham; hans filologiske anciennitet medregnedes ikke.

Efter denne skuffelse opgav han tanken om prestelig virksomhet. Han blev utnævnt til rektor ved Stavanger latinskole 24.10.1863. Ved sin avsked fra Bergens latinskole fik han som erindringsgave et kobberstik i ramme efter Rubens' altertavle i Antwerpen, Jesu nedtagelse av korset, og vakre biskuitfigurer av Apollo og Minerva. Dette skulde betegne, at han hadde baade kirkelige og klassiske interesser.

Han var en energisk og administrativ dyktig rektor. Hans undervisning var grundig og klar. Da skolen hadde en meget dyktig latinlærer, lot han ham beholde latinundervisningen, uagtet han selv som en særdeles flink latiner helst hadde tatt dette fag. Han tok i stedet undervisningen i norsk. Hans norskundervisning kom til at bære frugt for norsk litteratur ved dens innflydelse paa hans elev Alexander Kielland. Da rektoren mange aar senere bodde i Kristiania som pensionist, kom en statelig og vakker herre til ham en dag han sat paa en bänk ved fæstningen: «Tør jeg spørre, er det ikke rektor Schøning? Kan rektoren kjende mig igjen?» Nei, det kunde han ikke. «Mit navn er Alexander Kielland.» Rektoren glædet sig over gjensynet og roste sproget i Kiellands bøker. Kielland svarte at han hadde rektoren at takke for sin stil og forklarte det. Dette glædet den beskedne gamle norsklærer. Han skrev et brev til Kielland og fik følgende svar, skrevet i København 28de oktober 1885:

«Kjære hr. rektor! Mange tak for Deres gode brev av 6te oktober, baade fordi De vurderer mit arbejde saa høit og fordi De har bevaret mig i venlig erindring fra skolen. De maa nemlig vide at jeg altid fortæller, hvorledes rektor Schøning lærte mig at elske stilens simpelhet og at foragte blomster og kunstige billeder. Vi hadde skrevet over emnet: Hvorfor er det godt for mennesket, at det ikke kjender fremtiden? — og jeg hadde skrevet en rigtig præmiestil, saaledes som

vi hadde lært at skrive under Ole Langfeldt Boye, med roser og tidsler, skraaplan og høi moral i enden, Men hvor De, hr. rektor, gjorde nar af mig! De skjændte og De lo, og jeg sad ganske forbløffet, thi jeg var vant til ros for norsk stil. Men da jeg hadde faat tilstrækkelig paa hovedet, sagde De: «Din historiske stil var derimod en af de bedste, vil du ikke læse den høit for os.» Jeg fik saaledes opreisning i samme stund, og dette har jeg aldrig glemt Dem: at De engang for alle kurerede mig for den overlæssede og svulstige stil og at De gjorde det paa en maade, som gav mig baade forstaaelse og tillid. Hvis De derfor synes, at min stil er aaben og klar, saa har De ret til at glæde Dem som den, der i en god stund fik bøiet en discipel ind i en god retning, og discipelen er Dem bestandig taknemmelig og hengiven. Modtag min ærbødige hilsen.»

I Stavanger kjendte Lars sig træt av skolelivet, og hans hu stod atter igjen til at bli prest. Efter 3 aars arbeide som rektor blev han 16.8.1866 *utnevnt til sogneprest til Bodø*. Da rektoren sa farvel med Stavanger skole, gav eleverne ham en kostbar sølvvase som uttryk for deres taknemmelighet.

Bodø sognekald var dengang meget stort. Det omfattet baade Bodø by og det store landdistrikt, som nu er særskildt sognekald og kaldes Bodin. Der var ikke kirke i byen, prestegaard og kirke var i Bodin. Han var provst i søndre Saltens provsti fra 18.2.1871 til 13.8.1874.

Som prest var han avholdt. Av væsen var han stille, fordringsfri og elskværdig. Han tænkte grundig og dybt og hadde altid megen sans for høiere aandsinteresser. Han var human og nobel, og det blev sagt om ham at han tænkte fint og følte fint. Han hadde kjærlig interesse for sin menighet. I den private sjelepleie veiledet han med forstaaelse. Hans prækener var grundig gjennomtænkte og fuldt ut evangelisk-lutherske. De vidnet om dyp aandelig erfaring og var derfor meget opbyggelige. Men foredraget var monotont, fordi han var overanstrengt. Han led av blodstigning til hodet og var derfor nødt til at være bundet til papiret. Den bekjendte læge i Kristiania, professor Voss, sa, at han hadde ødelagt sig dengang han studerte teologi; han var jo 47 aar gml. da han blev prest og overtok det store presteembede.

Han tok avsked 13.7.1877, fra 1. januar 1878 at regne. Stortinget gav ham 2200 kr. i pension, som i den tid var regnet som en høi pension. Sine sidste aar levet han i Kristiania som pensionist. Han fulgte interessert med i tidens bevægelser; mens

han tidligere hadde været høiremand, sluttet han sig nu til venstre og hadde megen omgang med sin ungdomsven statsminister Steen og med stortingspræsident Sivert Nielsen.

Som den eneste geistlige var han med blandt de 62 mænd som 7.3.1884 tok det i den tids Kristiania meget dristige skritt at indby til dannelsen av en liberal forening «som protest mot de opfordringer til lovbrud, som er fremkommet i anledning av riksrettens dom, samt mot den agitation som er sat igang og som ikke kan andet end svække agtelsen for vore forfatningsmæssige institutioner». Ved stortingsvalgene var han senere venstres valgmandskandidat. Men da Johan Sverdrups ministerium la skuffelsens tyngsel over venstres rækker, led ogsaa gamle provsten skibbrud i sin stærke tro paa de politiske fremskridtstankers virkeliggjørelse. Og han blev taus om politiske forhold og det offentlige liv. Han følte sig træt og gammel, og saa bragte en lungebetændelse ham døden høsten 1893.»

Fra byråsjef Tommelstad mottok jeg ogsaa en redegjørelse, og det heter her blant annet:

«De poståpnerprotokoller som fremdeles beror i Poststyret, er gjennomgått for om mulig å få brakt klarhet i spørsmålet om det i Vaagen — endret i 1877 navn til Kabelvaag — har vært en prest/poståpner ved navn Lars (O.?) Schøning. Dessverre er eldre protokoller ikke til stede. De er formodentlig overlatt Riksarkivet i sin tid, inkludert i annen arkiv-overlevering for tiden inntil året 1858. Da Vaagen i 1877 ble omdøpt til Kabelvaag, het poståpneren E. Figenschou. Han var handelsmann.

Ved de forskjellige poståpnerier i Nord-Norge har det vært poståpnere med etternavnet Schøning, således i:

Stamsund: Handelsmann Ingvald S.

Schøning (1881),

Lødingen: Arent Schøning (1869),

Grøtøy: A. Schøning (1866).

Jeg har hørt antydnet at de nevnte signet-initialer skulle bety *Lars Schøning*, og at han i 1850—60-årene var sokneprest i Vaagen (Kabelvaag), men dr. Justus Anderssen skal ha kommet til det resultat at *Lars (O.?) Schøning* er det rette navn på signetets innehaver, og denne

mannen skal angivelig ha vært prest og poståpner.»

Jeg forela dette brev for førstebibliotekar Kragemo, som foretok nye undersøkelser og meddelte:

Jeg har undersøkt om presten m. m. Lars Nicolai Renner Schøning påny og kan slå fast at han kalte seg *Lars Olai Schøning*. Som nevnt i hans biografi kom han først i 1866 som sokneprest til Bodø, senere — 1871 — til S. Salten. Dette passer dårlig med at han skulle hatt noe med posten i Nordland å gjøre i 1855—56. Det eneste måtte da være at han hadde vært hjemme på ferie. Han var jo ellers i de årene overlærer i Bergen og studerte samtidig til teologisk embetseksamen.

Da jeg prøvet å komme litt dypere i saken, fant jeg følgende: Lars O. Schøning var sønn av den store handelsmannen, eieren av Grøtøy m. m. m. Arent S. (1771—1848). Denne søkte 20.1.1832 om å få poståpneri, men fikk det først 15.3.1839 da Pøvøys poståpneri ble flyttet til Grøtøy. I 1848 solgte han Grøtøy med fartøyer, inventar og varelager — vel også poståpneri — til sine sønner Søren og John; disse drev i de følgende år bedriftene og eiendommene i fellesskap. Om nå Lars O. Schøning har vært hjemme i feriene og villet gjøre seg litt hjelpsom, var da ikke poståpneriet noe som kunne ha passet ham?

Arnt S. (sønn av Joachim S. og sønnesønn av gamle Arent S.), poståpner i Lødingen, var født 1838, han var i bedriften på Grøtøy fra 1854 av og bosatte seg først 1869 i Lødingen. De to personer: S. Schøning og Arent Schøning som er nevnt i Tommelstads brev, er altså rimeligvis én og samme person.

Det er altså fremdeles en viss mulighet for at stempelet kan være Lars's!»

Førstebibliotekar Kragemo mener på det ovenfor avbildede eksemplar av Norge nr. 1 med L. S.-stempelet, oventil til venstre for «L» å kunne skimte bokstavene J og C, og nedentil til venstre for «S» bokstavene fio. Det ville jo være uhyre interessant hvis det skulle vise seg at signetet inneholdt en tekst utenom bokstavene «L. S.», og jeg ber de av leserne som er i besiddelse av «L. S.»-stemplede eksemplarer av nr. 1, om å gå til nærmere undersøkelse av merkene og velvilligst meddele meg resultatet for at dette kan bli offentliggjort i tidsskriftet.

Frimerkekataloger 1955

ALLE UTGAVER

leveres etterhvert som de utkommer til gjeldende dagspriser.

Schaubeck ALBUM-TILLEGG

leveres mot fast ordre.

Norske frimerker

leveres etter mankoliste.

Norsk massevare

kjøpes.

Ragnar Breda Sørensen

Drammen.

NORDAMERIKA KATALOG 1956

over alle frimerker fra U.S.A., CANADA og F.N. — utgitt av Stella Filatelist Forlag.

Pris kr. 7.75 + porto 0.35.

Til salgs i alle frimerkeforretninger.

ALLE NORSKE FRIMERKER

kjøpes kontant. - Innkjøpsliste (juni 1955) over brukte og ubrukte frimerker samt førstedagsbrev sendes mot 50 øre i ubrukte frimerker.

ANTON HOLMBOE

Frimerker en gros.

Prof. Dahls gate 53 B, Oslo. Telef. 55 12 25.
Medlem Norsk Frimerkehandler Forening.

Noen interessante Medisinske planter fra Jugoslavia.

Av professor Yovan Tucakov, Belgrad.

Jugoslavia har et varierende klima. Langs Adriaterhavskysten og i største-parten av Makedonia er det Middelhavsklimaet som er fremherskende. På den uhyre Donau-steppe i Serbia har vi et innlandsklima, til tider med kraftige sydøstlige vinder som om sommeren er brennende hete, og om vinteren iskalde. I fjellene er klimaet barskt og fuktig, og blir mer tåket og ligner Alpeklimaet jo lenger mot nordvest en kommer. Jugoslavia er et fjelland (opptil 2 900 m). Det er et land rikt på tette skoger, blomstrende enger, nakne knauser, uhyre stepper, store elver og sjøer. På grunn av dette heterogene og vekslende klima er floraen meget rik og varierende. Et stort antall av våre medisinske planter har fått internasjonal betydning, både innen medisinen og industrien, takket være deres gode kvalitet.

Det jugoslaviske postverk har besluttet ved hjelp av en frimerkeserie å belyse noen av de mest typiske medisinske planter som vokser her i landet. Her er de:

1. Humle – *Humulus Lupulus*. – 5 d.

Humlen er en flerårig, grov slyngplante som er vidt utbredt i Jugoslavia, hvor den vokser i hekker og kratt. Den dyrkes i stor målestokk i Nord-Jugoslavia, særlig i Nord-Serbia og Slovenia. Humlemarkene er vidunderlige å se på. Humlen blir høstet i september når den er moden, tørkes omhyggelig ved kunstig varme og presses til kompakte baller som kalles «lommer». Konglene er eggformet/sylindriske, opp til 3 cm lange og 2 cm brede, blekgrønne med en sterkt aromatisk og bitter lukt. De inneholder noen gule kjertler hvorfra vi får drogen lupulin, som litt etter litt blir brun ved lagring.

Humlen inneholder flyktige oljer, tannin, sukker, fete syrer etc. De flyktige oljer har en beroligende og søvndyssende virkning, mens bitterstoffene er appetittvekkende og styrkende. Også ellers har lupulin vært anvendt i medisinen. Den alt overveiende del av humlen blir dog brukt til ølbrygging. Jugoslavia er storprodusent og eksportør av humle.

2. Tobakk – *Nicotiana Tabacum*. – 10 d.

Nicotiana er oppkalt etter Jean Nicot, en fransk diplomat som sannsynligvis inn-

førte tobakken i Europa. Tabacum, eller spansk tobacco, skriver seg fra det indianske navn på «pipen» eller røret som ble brukt til røkingen.

Planten er en høy, ett-årig gressplante som er hjemmehørende i den tropiske del av Amerika og som dyrkes vidt omkring i vårt land, særlig i Herzegovina, Makedonia og andre egner med Middelhavsklima. Tobakken er en meget viktig industriplante. Planten har en enkelt stilk med store, ovale, mer eller mindre hårete blad med fremtredende årer. Blomstene er bemerkelsesverdige, de er langaktige, blekrøde og ender i lange fliker. Bladene blir hengt opp til tørk og gjæres så forsiktig i fuktig luft.

Andre arter av *Nicotiana* blir også dyrket for å produsere varierende tobakksorter.

Tobakk har mange virkninger, den er søvndyssende og beroligende, den kan fremkalle svettetokter og brekninger, og den er insektdrepende. Tobakkbladene inneholder fra 1 til 9 prosent av det flytende alkaloid nicotin og et aromatisk stoff, nicotianin, som er årsaken til aromaen og som dannes under bladenes gjæring. Jugoslavia er stor produsent og eksportør av forskjellige typer av aromatiske og ikke-aromatiske tobakker og av nicotin. En meget aromatisk, flyktig olje fremstilles av tobakkblomsten. Vårt hovedinstitutt for tobakk-undersøkelser er i Prilep.

3. Opium-valmuen — *Papaver somniferum*. – 15 d.

Opium er det lufttørrete, melkeaktige sekret som man får ved å snitte i de umodne kapsler av den hvite opium-valmue, *Papaver somniferum* L., var. album De Condolle.

Den jugoslaviske opium-valmue er en meget dekorativ ett-årig plante med store, flotte, enkeltstående hvite blomster, og store, flikete, grå-grønne blad. Store marker med blomstrende, hvite valmuer er i mai måned et prektig og uforglemmelig syn her i landet. Massevis av blomstrende planter vil minne om unge piker i strålende sølv-grå kledninger med jomfruelig hvite hatter på hodet. Synet er så betagende at turistene vanskelig kan rive seg løs fra det, og de kommer tilbake at-

ter og atter for å se dette under. Valmuen blir dyrket på rik, vel bearbeidet jord, særlig i de fruktbare, sandete, alluviale avleiringer, på solrike steder på slettene og i dalene langs Vardar-elven i Makedonia (Syd-Jugoslavia). Den blomstrer henimot slutten av mai og i begynnelsen av juni når kapslene, som det er 5—8 av på hver plante, får sin fulle størrelse. Under modningen forandrer kapslene, som er ca. 4 cm i diameter, sin farge fra blågrønn til gul. Dette er den riktige tid for innsamling av sekretet. Med kniv blir det laget et snitt rundt hele kapselen. Det gjøres som regel om ettermiddagen, og tidlig neste morgen blir saften som har rent ut, skrapet av med et spesielt instrument.

Jugoslavisk opium er den beste medisinske opium i verden, fordi den alltid er ren og inneholder 15—17 prosent morfin og bare 10—12 prosent væske. Opium er en av de mest verdifulle droger. Den er uovertruffen som et søvndyssende og beroligende middel og anvendes ofte for å lindre smerter. Den brukes også som stoppende middel ved diarréer og dysenteri og til å dempe hoste, åndenød etc.

4. Lind – *Tilia cordata*. – 17 d.

Lind er et meget alminnelig løvtre som fins overalt i Jugoslavia. Enkelte steder er det til og med store skoger. Det blomstrer fra slutten av mai til juli og er meget populært som en glimrende «beitemark»

for bier. Lind blir ofte plantet ved hus, kirker og klostre som et hellig tre, men blomstene blir i alminnelighet ikke samlet inn, da det her vanligvis dreier seg om en *Tilia argentea*.

Hele blomsterklassen blir samlet inn i begynnelsen av blomstringen når 2/3 av blomstene har foldet seg ut og 1/3 ennå er i knopp. Blomsterklassen har fra 5 til 16 blomster, som er gul-grå av farge og som har en meget behagelig duft. Drogen inneholder slim, tannin, flyktige oljer, glycosider, sukker etc. Den brukes i vårt land i stedet for kinesisk te og er meget populær. Den er svettedrivende, beroligende og rensende. Den produseres hovedsakelig i Nord-Bosnia. Vår årlige eksport er ca. 500 000 kg.

5. Kamilleblom – *Matricaria Chamomilla*. – 25 d.

Matricaria kommer av det latinske ord *matrix* og hentyder til den medisinske virkning på dette organ (livmoren). *Chamonilla* er en sammentrekning av det greske ord *chamaemelum* som betyr jord-epler, og duften av blomstene minner om disse.

Matricaria er en kurvblomstret ett-årig plante som når en høyde av ca. 60 cm og som har 2—3 dobbelt fjærdelte blad. Blomsten har hvite, tilbakebøyde randkroner, og blomsterleiet er konisk og hult innvendig.

Matricarias frø er svært små og lette.

1 kg inneholder ca. 36 000 000 frø. En enkelt velutviklet plante kan gi opptil 45 000 frø. Gjennom personlige undersøkelser i 30 år har vi funnet ut at det er vinden som er den viktigste spredder av *Matricaria* på Donau-sletten og særlig øst for Theiss-elven. Mennesker, kveg og andre dyr sprer også planten. Bare i Vojvodina (Nord-Serbia) er det over 150 000 hektar «slatina», som er en øde, udyrket og ufruktbar egn med saltholdig jord. Hvis været er gunstig om våren, og hvis det ikke er for tørt og blåsende, så er disse «slatina» dekket av blomstrende *Matricaria* som ligner et uhyre stort, sammenhengende, gul-hvitt teppe.

Blomsterhodene blir samlet inn når planten er i full blomst, blad og stilker blir fjernet og blomstene tørret ved en moderat temperatur (35 °). Før pakkingen i standard-kasser blir drogen enda en gang undersøkt og alt ugress fjernet. Kassene, som holder en nettovekt på 50 kg, blir forsynt med stålbånd og bærer varemerket «Product of Yugoslavia».

Hovedbestanddelen i drogen er en flyktig olje som har en vidunderlig mørk blåfarge, bitterstoffer, tannin etc. *Matricaria* er et utmerket middel mot betennelser, det er stimulerende og rensende.

6. *Salvie* – *Salvia officinalis*. – 30 d.

Dalmatisk *Salvie* vokser det rikelig av i Jugoslavia, særlig i Dalmatia, Herzegovina og Montenegro. Som et sammenhengende teppe dekker *salvien* hundrer og tusener mål jord på de snaue, kalkholdige bakker og svære, ufruktbare strekninger langs Adriaterhavskysten.

Fra morgen til aften kan man høre den musikalske summingen av flittige bier. De blir tiltrukket av den delikate duft fra den blomstrende *salvie* og angriper den i slike mengder at de nesten dekker den. En turist og naturelsker som kommer til disse egner, hvor det er så snaut og bart, hvor solen flammer og brenner, og hvor det ikke synes å eksistere noe liv, han blir forbløffet og behagelig overrasket når han plutselig støter på *salvien* med dens duft og liv og musikk. Tretthet og uro forsvinner og gir plass for en fredfull ro og lengsel tilbake til naturen.

Salvie er en flerårig lav busk som har en høyde av omtrent 50 cm. Fra et underjordisk, fibrøst rotsystem vokser det opp en grå-aktig, sterkt forgrenet stilk. Tidlig på sommeren har de øverste grenene

blå, sjelden fiolette eller hvite blomster, hvis frukt er små, svarte nøtter. Bladene og de tynneste stengler blir samlet inn like før eller under blomstringen, mens de grovere stilker blir sortert fra.

*Salvie*blader inneholder 1–2,6 prosent av en gulgrønn, flyktig olje, bitterstoffer, resin og tannin.

Vår *salvie* er høyt skattet overalt i verden. Den gjennomsnittlige årlige eksport av *salvie*blad fra Jugoslavia er 1–2 millioner kg, samt opp til 30 000 kg flyktig olje. Hovedavtakeren er U.S.A. — *Salvie* brukes hovedsakelig som krydder, men anvendes også som et rensende middel ved fordøyelsesbesvær, samt i hårpleien. Det har også en utstrakt anvendelse i kjøttindustrien som en velsmakende tilsetning til pølser og andre produkter.

7. *Nyperose* – *Rosa canina*. – 50 d.

Nyper er de ikke helt modne frukter av forskjellige rosearter, særlig den alminnelige *nyperose* (*Rosa canina*). De bør samles inn etterat de har begynt å skifte farge, men før de er blitt fullstendig røde. For å unngå tap av vitaminer må de anvendes til fremstilling av legemidler så snart som mulig etter innsamlingen. — Fruktenes plukkes i august og september fra viltvoksende planter som fins overalt i Jugoslavia. Det er en tornet busk med rød/hvite blomster.

Fruktenes er eggformet. En kjøttaktig fruktbund omslutter et hulrom hvor det er et stort antall harde, hårete, små nøtter.

Nyper blir for tiden meget brukt rundt om i verden til framstilling av vitaminer og provitaminer. Det er en meget viktig kilde for vitamin C og P. Vitaminene er ustabile i nypesirup, men det kan framstilles en holdbar tørret ekstrakt. Vitamin C fins i mange slags frukt og grønnsaker, men vitamin P forekommer i alminnelighet ikke i grønnsaker, selv om det fins i visse sorter frukt. Den røde fargen skyldes carotin (provitamin A). Dessuten fins i *nyper* opptil 30 prosent sukker, opptil 25 prosent slimete stoffer, 3 prosent sitronsyre, 8 prosent eplesyre, 2 prosent tannin etc.

Nyper har i lange tider vært brukt i farmasien og da i form av syltetøy, men deres betydning som en meget rik vitaminkilde har man først nylig lært å vurdere. De virker lett adstringerende, avkjølede og diuretisk. De brukes til produk-

sjon av konsentrert vitamin. I vårt land er nypemarmelade høyt skattet som et behagelig, generelt styrkemiddel.

Den gjennomsittlige årlige eksport av nyper fra Jugoslavia er omtrent 2 000 000 kg. Vår droge inneholder en stor prosent vitamin C og carotin.

8. Søterot – *Gentiana lutea*. – 70 d.

Gentiana er oppkalt etter Gentius, konge av Illyria, som oppdaget plantens styrkende egenskaper. *Lutea*, som betyr gul, skyldes fargen på blomstene. *Gentiana* var kjent av Plinius og Dioskorides. I middelalderen var det et meget alminnelig legemiddel. *Gentiana*-rot er en offisiell droge i alle verdens farmakopøer.

Det er en flerårig plante som når en høyde av omtrent 1 meter. Den har en tykk, hul, luftholdig stengel som bærer store, motsittende, ovale blad med 5–7 nerver og oransje-gule, stjerneformete blomster. Frukten er en eggformet kapsel som inneholder vingete frø. *Gentiana* dekker tusenvis av mål i fjellegnene i det sentrale Jugoslavia og fins særlig på gressmarker ovenfor skoggrensen (ovenfor 1 700 meter).

Røtter og rottrevler blir gravet opp om høsten, og de tykke, kjøttaktige deler blir skåret opp langsetter, mens de tynnere røtter blir kuttet opp i stykker av varierende lengde. Så blir drogen forsiktig tørret, og mens dette foregår, utvikles dens karakteristiske lukt, farge og smak. Fargen går fra hvit over til gulbrun, og meget av gentio-picrinet forsvinner. Gjæret *gentiana* foretrekkes i likørindustrien.

Gentiana-rot inneholder bitre glykosider, sukker, enzymer, et gult fargestoff, pectin og olje. Det er et ugiftig, bittert styrkemiddel som er ansett og meget skattet både i den vitenskapelige medisin og i folkemedisinen. Jugoslavisk *gentiana* er meget aromatisk. Den årlige eksport av *gentiana*-rot fra Jugoslavia er fra 200 000 til 400 000 kg. Hovedavtaker er U.S.A. I visse områder står *gentiana* under statens beskyttelse.

9. *Adonis* – *Adonis vernalis*. – 100 d.

Etter sagnet skal planten ha vokset opp fra blodet fra den vakre gud *Adonis*. *Vernalis* kommer av *vernus*, som betyr våren.

De overjordiske deler av den blomstrende plante blir samlet inn om våren, omhyggelig tørret og bundet sammen i knipper. Det meste av drogen kommer fra den

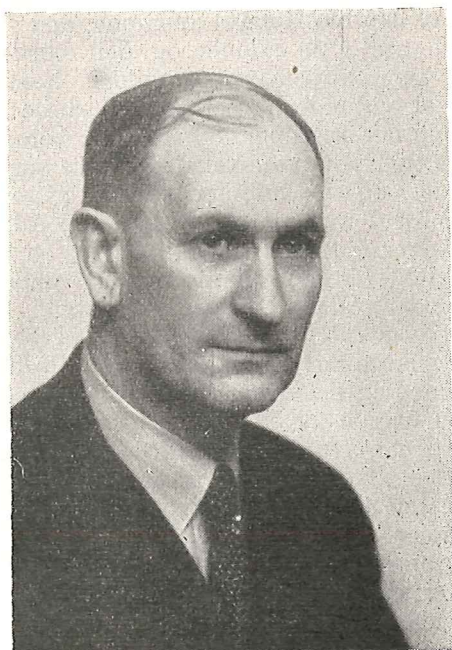
nord-østlige del av Jugoslavia. *Adonis* dekker tusenvis av mål med naken og skrinns jord, særlig på de kalkholdige bakker og uhyre stepper i Serbia. Blomstringen av den blå-fiolette *anemone*, den skinnende gull-gule *adonis* og den bordeaux-røde *peon* utover svære vidder, kommer som et vidunderlig vårbud til disse solrike og øde regioner. Synet er så betagende at turistene vanskelig kan rive seg løs fra det, og de kommer tilbake atter og atter for å nyte dette sjeldne syn. *Adonis* blomstrer fra april til mai. Det er en flerårig, lavtvoksende plante med et velutviklet underjordisk, fibrøst rotsystem. Alle deler av planten er giftige, bitre og beske. Hver plante har mange stengler (10–150), dels med og dels uten blomster, og de kan nå en lengde av 50 cm. De er enkle eller forgrenete, furet langsetter, glinsende, myke og bøyelige. Forgreningene skyter ut nesten nede ved roten og ligner hovedstengelen. De er bare nederst, bortsett fra noen små skjell-lignende antydninger til blad, men med tett bladutvikling oppover stengelen. Bladene er 2–4 cm lange og 1,5–3 cm brede. De er flerfinnete. Blomstene er gule, men blir kremfarget ved tørking. De har et tverrmål på 3–7 cm.

Drogen inneholder amorfe hjerteglykosider, *adonidosider* og *adonivernosider*.

Adonis er et hjertestimulans- og styrkemiddel av digitalisgruppen. Det brukes til behandling av hjertesvekkelse og anvendes i flytende form som ekstrakt eller som infus. Den helt friske plante anerkjennes av de homeopatiske farmakopøer. Jugoslavia er storeksportør av *Herba Adonis*.

MOTTO:

FILATELIENS betydning ligger ikke i å samle et større antall – eller mer attråverdige – frimerker enn dine hobby-kamerater — men i dens mektige evne til å inspirere deg i ditt daglige arbeid, og dens positive innflytelse på utviklingen av din personlighet.

Postdirektør Sten Haug avgikk plutselig ved døden den 8. september under et inter-nordisk møte på Gjøvik.

I ham har Postverket mistet en dyktig administrator, en mann som kjente Postverket ut og inn. Selv hadde han begynt sin karriere i etaten som landpostbud, og ved siden av sitt arbeid leste han seg etter hånden fram til middelskoleeksamen, artium og sosialøkonomisk eksamen. Han var en self-made man og hadde derved lært seg å ta mere hensyn til de rent menneskelige faktorer, enn hva vanlig er i store administrasjoner. I sin funksjonstid opplevde han å se postgiroen og postsparebanken gjennomført, og Postverkets 300-års og frimerkenes 100-års jubileer falt likeledes i denne tid.

I de senere år var postdirektør Haug ofte meget syk, og hans krevende arbeid tæret sikkert på hans krefter. Som redaktør av tidsskriftet kom jeg ofte i forbindelse med ham angående filatelistiske spørsmål. Han var alltid elskverdig og imøtekommende og var fullt klar over at et godt samarbeid mellom Postverk og samlere var i begge parter interesse. Når han av og til måtte si nei til våre anmodninger og henstillinger, gjorde han det på

en så sjarmerende måte at det fullstendig tok brodden av avslaget.

Postdirektør Sten Haug er gått inn i den lange rekke av administratorer som har styrt det norske postverket. Minnet om ham vil bevares — ikke bare blant hans nære medarbeidere og i hans administrasjon, men av *alle* som fikk anledning til å komme i kontakt med ham.

St.

Dette er New York utstillingen FIPEX' merke.

Fra tid til annen vil N.F.T. bringe nytt om og fra dette store arrangement, hvor mange lands store og små samlere vil tevla om prisene, og av disse siste blir det så mange som juryen vil ha.

Alle som besøkte Norwex, er klar over at de som utstilte der — en samling av pene frimerker, det er god kvalitet, pent, montert, således at juryen fikk se at eieren hadde kjennskap til sine frimerker — de fikk sin bronse, sin sølv, — høyere ble jo konkurransen sterk, fordringene større. Sånn var det på Norwex, sånn blir det på Fipex, hvor vi utstiller i 1956.

Det er en trang her hos oss til å gjøre gjensitt hinsides havet etter det store frammøte til Norwex i sommer av amerikanske samlere og samlinger.

Fipex' representant i Norge er Abr. Od fjell.

Söker norska och danska NYHETER

mot mankolistamärken från
Skandinavien, Europa, USA;
klass. märken i bra kvalitet.

O. TREI

Blömmelundsgt 18 A, Norrköping, Sverige.

Overtrykte frimerker.

Herr Sigurd Woxen, Porsgrunn, har innsendt et fotografi av den nedenfor avbildede 10-blokk 20:15 øre, hvorav bare 4 merker har fått overtrykket. Herr Woxen skriver: «Jeg var for en tid siden inne i en forretning og så der en dame som frankerte en masse post. Jeg oppdaget da at noen av frimerkene var overstemplet og andre ikke. Det var ikke så mange igjen på arket, og jeg fikk da kjøpt disse, som bildet viser. Så fort jeg kunne gikk jeg på postkontoret for å se om der var flere ark med samme feil, men der var ingen sådanne igjen.»

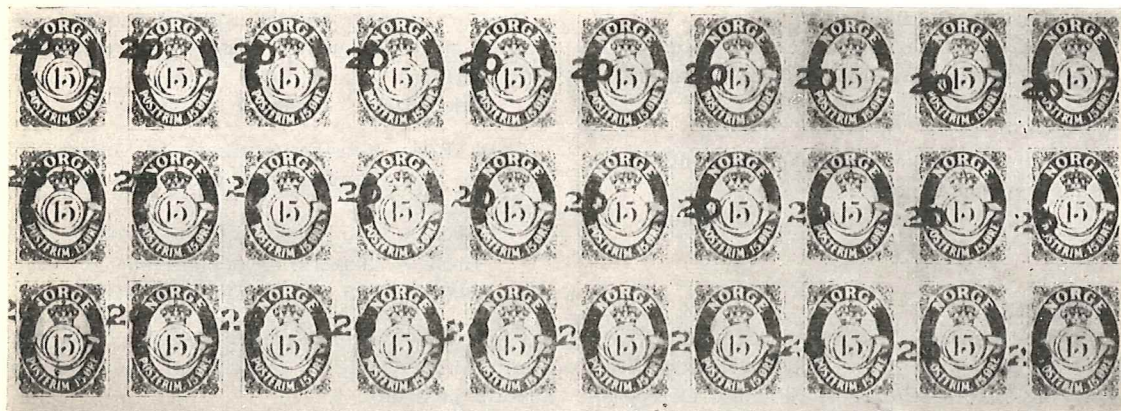
30-blokken av det samme merke, med sterkt forskjøvet overtrykk, stammer fra Bergen.

Det viser seg gang på gang, og særlig når det gjelder overtrykksmerker, at frimerkekontrollen ikke holder mål. I løpet av de siste årene kan vi bare nevne omvendt overtrykk 20 øre «V», forskjøvet

overtrykk 5 øre «V», 30:25 øre Haakon VII (som ble inndratt) og nå 20:15 øre. Og det skulle ikke forbause oss om det vil dukke opp flere.

Filatelistene har ingen interesse av at den slags rariteter kommer på markedet. I forhold til antallet av samlere er raritetene få og prisene også slik at bare et fåtall kan gå til anskaffelse. Det er vel så at det for postverket er billigere å trykke over merker med nye verdier enn å lage helt nye merker, men spørsmålet er om dette er en økonomi som lønner seg, all den stund postverkets renommé utvilsomt lider ved at kontrollen ikke er skarp nok.

Det er bebudet portoendringer i januar måned. Vi vil så sterkt vi kan anbefale at man ikke trykker over merker med nye verdier ved dette høve, slik at nye «sjeldenheter» kan unngås, til beste for filatellien og også for postverket.

nyheter

AUSTRALIA:

Det propagandamerke som ble utsendt i desember i fjor for De olympiske leker i 1956 (blått), ble den 30. november utsendt på nytt, denne gang i grønn farge.

BELGIA:

Den 22. oktober utkom en serie på 5 merker med tillegg i følgende verdier og med portretter av belgiske oppfinnere:

- 20 c. + 5 c., Ernest Solvay (1838—1922).
- 80 c. + 20 c., Jean-Jacques Dony (1759—1819).
- 1.20 frc. + 30 c., Egide Walschaerts (1820-1901).
- 2 frc. + 50 c., Leo H. Baekeland (1863—1944).
- 3 frc. + 1 frc., Jean-Etienne Lenoir (1822-1900).
- 4 frc. + 2 frc., Emile Fourcault (1862—1919)
og Emile Gobbe (1849—1915).

Årets «Tuberkuloseserie» består av følgende verdier:

- 20 c. + 5 c., rødfiolett — E. Canneel: «Vårens gleder».
- 80 c. + 20 c., grønn — E. Canneel: «Vårens gleder».
- 1.20 frc. + 30 c., brun — E. Canneel: «Vårens gleder».
- 1.50 frc. + 50 c., fiolett — E. Canneel: «Vårens gleder».
- 2.00 frc. + 50 c., rød — portrett av postmester E. Holbøll, julemerkets skaper.
- 4.00 frc. + 2 frc., blå — portrett av J. Rockefeller, amerikansk filantrop.
- 8.00 frc. + 4 frc., grå — portrett av Sir R. Philip, engelsk professor i medisin, TB-spesialist.

CANADA:

I serien kanadiske premiärministre utkom to nye merker den 8. november:

- 4 c. purpur — Richard Bedford Bennett.
- 5 c. blå — Charles Tupper.

DANMARK:

Det er fremstillet nye ferjegodsmerker i verdiene 30, 40, 50 og 70 øre ved overtrykk på 30, 40, 50 og 70 øre frimerker, Frederik IX type, i

fargene henholdsvis rød, grå, blågrønn og grønn.

Til minne om hundreårsdagen for Søren Kierkegaards død utkom den 11. november:

30 øre rød.

Merket er tegnet av Viggo Bang og gravert av Bent Jacobsen.

Den 20. oktober utkom 3 provisorier:

- 5 øre på 6 øre bølgelinje, oransj.
- 5 øre på 7 øre bølgelinje, brun.
- 30 øre på 20 øre FIX, rød.

I serien «Kongerige i 1000 år» utkom den 26. januar det siste merke:

60 øre mørk blå — «Den tapre landsoldat», Bissens statue i Fredericia.

DE FORENTE NASJONER:

På «Menneskerettighetenes dag» den 9. desember ble det utgitt to merker, tegnet av H. Woyty-Wimmer:

3 c. blå, — 8 c. grønn.

Den 17. februar 1956 vil FN sende ut de første minnefrimerker for 1956. De utgis til ære for The International Telecommunication Union i verdiene:

3 cents blå, — 8 cents karmin.

Merket er tegnet av R. Woyty-Wimmer og trykkes hos de la Rue & Co. Ltd., London.

FINNLAND:

Den 1. november ble det utgitt et merke i anledning av 50-års jubileet for grunnleggelsen av byen Lathi:

Mk. 25.00 — opplag 1 million.

Årets Røde Kors-serie utkom 24. november. Den har i år tegninger fra Runebergs «Fänrik Stål» i verdiene:

- 25.00 + 5.00 Mk. — opplag 400 000.
- 15.00 + 3.00 Mk. — opplag 400 000.
- 10.00 + 2.00 Mk. — opplag 500 000.

Den 10. desember utga det finske postverk 3 merker i anledning av det finske telegrafverks 100-års jubileum:

10.00 M. grønn,
15.00 M. brun,
25.00 M. blå.

Merkene er tegnet av kunstneren Aarne Karjalainen, og hver verdi trykkes i et opplag av 2 millioner.

I anledning av tilbakelevering av Porkkala-området er utgitt et erindringsmerke:

25.00 M. blågrønn.

FRANKRIKE:

Den 11. november utkom et frimerke til minne om forfatteren Gerard de Nerval (Gerard Labrunie) 1808—1855:

Frc. 12.00 — rødbrun og svartbrun.

Den 16. januar utkom et merke til minne om de deporterte i konsentrasjonsleiren Natzwiller-Struthof:

frc. 15.—.

Den 17. desember utkom årets to Røde Kors merker i følgende verdier:

12 + 3 frc. vinrød — Barn med fuglebur av Pigalle (1714—1785).

15 + 5 frc. blå — Barn med gås av Boethos de Chalcedoine (2net århundre før Kristus).

15 + 5 frc. verdien er utgitt i hefter à 10 stk. Tidligere år ble begge verdier utgitt i hefter.

ISLAND:

Den 23. januar utkom en serie på 3 verdier med tillegg til inntekt for gjenoppbyggingen av Skalholt — Islands første bispesete:

0.75 + 0.25 kr. — St. Torlacus, den 6te biskop på Skalholt, 1178—1193.

1.25 + 0.75 kr. — Katedralen i Skalholt, bygget av Brynjolfur Sveinsson, biskop på Skalholt 1639—1674.

1.75 + 1.25 kr. — Jon Torkelsson Vidalin, biskop på Skalholt 1698—1720.

ISRAEL:

En nye serie med de 12 stammers emblemer er under utførelse. Første del på 4 verdier er følgende:

10 pruta grønn — Ruben.

30 pruta blå — Levi.

60 pruta gulbrun — Naphtali.

100 pruta vinrød — Asher.

Merkene er tegnet av G. Hamori og trykt i regjeringsstrykkeriet i Tel-Aviv.

I anledning av 30-års dagen for opprettelsen av det Teknologiske institutt i Haifa vil der bli utsendt et erindringsmerke:

350 pruta.

I januar vil bli utsendt et minnemerke for Albert Einstein (1879—1955):

350 pruta.

Den 2ten del av serien «Juda stammer», bestående av følgende verdier, vil snart bli utsendt:

20 pruta, mørk lilla — Simeon.

40 pruta, brun — Yehuda.

80 pruta, rød — Gad.

180pruta, fiolett — Zebulun.

ITALIA:

I anledning av en legokongress i Verona utkom den 1. september et nytt merke med portrett av den berømte lege og humanist Jerome Fracastoro (1475—1553):

25 lire — skifergrå og brun.

Den 4. oktober utkom et merke med pålydende: 25 lire med bilde av basilikaen Saint François d'Asise — svart på elfenbensgul.

I anledning av 100-års jubileet for opprettelsen av fagskolene utkom den 15. oktober et frimerke:

25.00 lire — grønn.

I anledning av 50-års dagen for undertegnelsen i Roma av den internasjonale landbrukskonvensjon 3. november 1905:

25.00 lire — brun og rødbrun.

I anledning av 10-års jubileet for opprettelsen av F.A.O. utkom den 3. november:

60.00 lire — gråsvart og fiolett.

Til minne om mordet på Giacomo Matteotti i 1924 utkom den 10. november et merke:

25.00 lire — rød.

JUGOSLAVIA:

I anledning av FN's 10-års jubileum utkom den 24. oktober et merke i verdien:

30.00 D. — blå.

Merket viser fredsmonumentet foran FN-bygningen i New York. Dette monument er utført av billedhoggeren Antun Augustincic og er en gave til FN fra den jugoslaviske regjering.

LUXEMBURG:

I anledning av FN's 10-års jubileum utkom til FN-dagen den 24. oktober en serie på 4 merker med allegoriske tegninger over FN's virksomhet:

80 c. — svartbrun og skiferblå.

2.00 frc. — rød og mørk brun.

4.00 frc. — skiferblå og rød.

9.00 frc. — mørk brun og grønnblå.

Merkene er tegnet av den nederlandske tegner Sem Hartz og trykt hos Enschede & Sønner i Haarlem.

NEDERLAND:

Den 14. november utkom årets «Voor het Kind» serie. Den består i år av følgende verdier og motiver:

- 2 + 3 c. grønn — Willem van Loon, malt av Dirck Dircks Santvoort (1610—1680).
- 5 + 3 c. rød — Portrett av en gutt, malt av Jacob Adriaanszoon Backer (1608—1651).
- 7 + 5 c. brun — Portrett av en pike, malt av en ukjent mester fra Syd-Nederland.
- 10 + 5 c. blå — Philips Huygens, malt av Adriaan Hanneman (1601—1671).
- 25 + 8 c. purpur — Constantijn Huygens, malt av Adriaan Hanneman (1601—1671).

Merkene er tegnet av S. L. Hartz, Haarlem, og trykkes av Joh. Enschede en Zonen, Haarlem, i tofarget offsett trykk.

NEW ZEALAND:

I anledning av «The Southland Centennial 1856/1956» utkommer i januar neste år 3 merker i følgende verdier:

- 2 d. blågrønn — Hvalfangst med håndharpun i Foveaux Strait.
- 3 d. karmin — Allegorisk framstilling av jordbruk og feavl.
- 8. d. purpur og rød — Fuglen Takahe eller Notornis.

NORGE:

I kongeserien er utkommet to nye verdier:

- 40 øre fiolett,
- 90 øre gul.

I den nye serie tjenestemerker er følgende verdier kommet:

- 5 øre rødilla,
- 10 øre grå,
- 30 øre rød,
- 40 øre fiolett,
- 60 øre blå.

I anledning av portoforhøyelsen 1. januar utkom i Haakon VII typen to nye verdier:

- 35 øre rød,
- 65 øre blå.

I serien av de nye tjenestemerker er ytterligere kommet to verdier:

- 15 øre brun,
- 35 øre rød.

Salget av Kreftfrimerket stoppet ved utgangen av desember og merket er inndratt.

Det er sannsynlig at vi i løpet av 1956 får se de såkalte «nordiske» frimerker. Det vil bli to merker for hvert av de fem land: Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige. Pålydendet vil

bli forskjellig for de respektive land, men motivet vil bli det samme: De fem nordiske svaner. Alle merker vil bli trykt i Sverige.

POLEN:

I anledning av den internasjonale ungdoms- og studentfest i Warszawa ble det den 15. juli utgitt en serie merker i 5 verdier — både tagget og utagget:

- 25 gr. brun, gul og rød,
- 40 gr. blå og svart,
- 45 gr. mørk rød, gul og lys rød,
- 60 gr. mørk blå og blågrønn,
- 60 gr. oransj og svart,
- 1 zl. mørk og lys blå.

Til den polske nasjonaldag 22. juli ble det utgitt 4 merker:

- 60 gr. blå,
- 60 gr. grå,
- 75 gr. brun,
- 75 gr. grønn.

Annenhver rad i arkene inneholder et 60 og et 75 gr. merke i forskjellig farge.

I anledning av den internasjonale frimerkeutstilling i Warszawa ble det den 3. august utgitt 2 utaggede blokker:

- 1 + 1 zl. — rødfiolett, gul, fiolett og brun.
- 2 + 1 zl. — mørk blå, lys blå.

I anledning av de 2. internasjonale sportsleker ble det den 27. juli utgitt en serie på 6 merker — både tagget og utagget — i følgende verdier:

- 20 gr. brun,
- 40 gr. rødfiolett,
- 60 gr. blå,
- 1.00 zl. rødlig oransj,
- 1.35 zl. fiolett,
- 1.55 zl. grønn.

I anledning av 50-årsdagen for opprettelsen av det polske lærerlag utkom den 21. oktober to merker:

- 40 gr. brun, — 60 gr. blå.

SAN MARINO:

I anledning av De olympiske vinterleker i Cortina, utsendes i januar 1956 en serie på 10 verdier med sportsmotiver:

- 1 lire — lengdeløp på skøyter.
- 2 lire — lengdeløp på ski.
- 3 lire — bobsleigh.
- 4 lire — slalåm.
- 5 lire — bandy.
- 10 lire — kunstløperske.
- 25 lire — lengdeløp på ski.
- 50 lire — bobsleigh.
- 100 lire — bandy.
- 200 lire — hopp på ski.

SPANIA:

Nytt luftpostmerke i verdien 50.00 P. med portrett av ing. Leonardo de Torres Quevedo.

STORBRITANNIA:

Nye, høye verdier i serien med dronning Elizabeths portrett:

- 2/6 brun — slottet Carrickfergus, Irland.
- 5/- karmin — slottet Carnarvon, Wales.
- 10/- ultramarin — slottet Edinburg, Skottland.
- £ 1.0.0 svart — slottet Windsor.

SVEITS:

For FN's kontor i Genève ble det den 24. oktober, i anledning av FN's 10-års jubileum, utsendt følgende merker:

1. Et minnemerke:
40 c. blå og gullgul.
2. En serie på 6 nye tjenestemerker:
5 c. grå,
10 c. grønn,
20 c. rød,
40 c. blå,
60 c. brun,
2.00 frc. purpur.

SAAR:

Den 10. desember utkom årets «Volkshilfe»-serie i følgende verdier:

- 5 + 3 frc. mørk grønn — Albrecht Dürer:
Portrett av mor.
- 10 + 5 frc. lys grønn — Albrecht Dürer:
Bedende hender.
- 15 + 7 frc. olivengrønn — Albrecht Dürer:
Gammel mann fra Antwerpen.

TSJEKKOSLOVAKIA:

Til «Arméens dag» utkom to merker den 6. oktober:

- 30 h. brun, — 60 h. grågrønn.

I serien «Berømte personer» utkom den 27. oktober 4 nye verdier:

- 30 hal. mursteinsrød — H. C. Andersen (1805—1875).
- 40 hal. blå — Friedrich Schiller (1759—1805).
- 60 hal. rødfiolett — Adam Mickiewicz (1798—1855).
- 75 hal. grågrønn — Walt Whitman (1819—1892).

Den 15. desember utkom en serie på 4 merker med «sosialismens byggverk» i følgende verdier:

- 20 h. grønn,
- 30 h. mørk brun,
- 60 h. blå,
- 1.60 kc. rød.

TYRKIA:

I anledning av det 18de møte i Det internasjonale kontor for dokumentasjon av militær medisin:

- 30 kurus grønn,
- 20 kurus rød.

30. august — i anledning av det internasjonale championat i militærfotball:

- 1.00 lira grønn,
- 20 kurus rød,
- 15 kurus blå.

5. september — i anledning av kongress av det internasjonale kriminalpoliti:

- 45 kurus brun,
- 30 kurus grå,
- 20 kurus fiolett,
- 15 kurus grønn.

10. september — i anledning av telegrafens 100-års jubileum i Tyrkia:

- 60 kurus blå,
- 45 kurus brun,
- 20 kurus rød,
- 15 kurus grønn.

12. september — i anledning av direktørmøte i Den internasjonale bank for gjenoppbygging og utvikling:

- 1.00 lira blåsvart,
- 60 kurus fiolett,
- 20 kurus rød,
- 15 kurus gul.

15. september — i anledning av den 10de internasjonale kongress for bysantinske studier:

- 75 kurus blå,
- 30 kurus rød,
- 20 kurus brun,
- 15 kurus grønn.

26. september — i anledning av den 10de internasjonale veikongress:

- 55 kurus blå,
- 30 kurus grønn,
- 20 kurus fiolett.

22. oktober — i anledning av folketellingen 1955:

- 60 kurus rød og grønn,
- 30 kurus rød og blå,
- 20 kurus rød og fiolett,
- 15 kurus rød og grå.

Den 10. desember utkom en landskapsserie på 6 verdier:

- 18 kurus blå og grønn — foss ved Antalya.
- 20 kurus blå og brun — byen Alanya.
- 30 kurus grønn og brun — ruiner av teatret i Aspendos.

- 45 kurus grøn og brun — ruiner av teatret i Side.
 50 kurus grøn og brun — landskap ved Antalya.
 65 kurus rød og fiolett — Santa Claus kirken i Demre.

Merkene er trykt i Statstrykkeriet i Wien — i opplag henholdsvis 300, 550, 400, 150, 300 og 300 tusen.

TYSKLAND — Berlin:

Til minne om komponisten Wilhelm Furtwängler utkom den 17. september et merke:
 40 pf. blå.

I anledning av Forbundsdagens møte i Berlin 17.—22. oktober utkom 2 merker med den tyske ørn og Berlins våpenskjold i verdiene:

- 10 pf. — rød, svart, gul,
 20 pf. — rød, svart, gul.

I anledning av Berlins bispestols 25-års jubileum er utkommet en serie på 3 merker med tilleggsverdi:

- 7 + 3 pf. — St. Otto.
 10 + 5 pf. — St. Hedwig.
 20 + 10 pf. — St. Petrus.

TYSKLAND — Øst:

En serie kalt «Tilbakeleverte malerier» er utkommet i følgende verdier:

- 5 pf. rødbrun — Albrecht Dürer: Portrett av en ung mann.

- 10 pf. mørk brun — Jean Etienne Liotard: Sjekoladepiken.
 15 pf. rødfiolett — Bernardino Pinturiccio: Portrett av en gutt.
 20 pf. brun — Rembrandt: Selvportrett med Saskia.
 40 pf. olivengrønn — Vermeer: Pike med brev.
 70 pf. mørk blå — Rafael: Den Sixtinske Madonna.

Til «Frimerkets dag» 27. oktober utkom et merke med tillegg:

- 25 + 10 pf. — Feldpost postillon fra Preussen.

Årets serie «Menneskehetens velgjørere» utkom den 15. november i følgende verdier:

- 7 + 3 pf. brun — Amalie Sieveking. 3½ mill.
 10 + 5 pf. grøn — Adolf Kolping. 6 mill.
 20 + 10 pf. rød — Samuel Hahnemann. 5 mill.
 40 + 10 pf. blå — Florence Nightingale. 1,6 mill.

ØSTERRIKE:

I anledning av FN's 10-års jubileum ble det den 24. oktober utgitt et merke i verdien:

- 2.40 sh. — mørk grøn.

I anledning av «Frimerkets dag» utkom den 3. desember et frimerke med tilleggsverdi (Tillegg til inntekt for det østerrikske filatelistforbund):

- 1.00 S. + 25 g. — fiolettbrun.

I anledning av 200-års dagen for Wolfgang Amadeus Mozarts fødsel utkom den 21. januar et frimerke med komponistens portrett:

- 2.40 sh. blå — opplag 2 mill.

Kongerige i 1000 år!

Lidt om de hidtil udkomne mærker i den danske frimærkeserie.

Af Werner Andersen.

(Forts. fra nr. 3, 1955.)

20 øres mærket med Kalundborg kirke, som dækker perioden fra år 1100 til 1200, udkom samtidigt med Trelleborg mærket.

Kirken er den ene af de tre store murstenskirker, som blev bygget i Danmark kort efter at man sydfra havde lært kunsten at brænde teglsten, — og som endnu eksisterer, så vi stadig kan glædes over dem.

Det var Esbern Snare der byggede kir-

ken i Kalundborg, og det skal være sket omkring 1170. Esberns broder, biskop Absalon, — Københavns grundlægger, — lod klosterkirken i Sorø opføre, og deres fosterbroder kong «Valdemar den store» lod kirken i Ringsted bygge. Alle tre er store og smukke, men den ejendommeligste er afgjort Esberns femtårnede kirke i Kalundborg.

Esbern Snare skal have haft en borg i

Kalundborgs «Øvreby» — den vestlige bydel — og har rimeligvis bygget kirken nær denne borg, beregnet som borgkirke. Andetsteds fra kender vi fra de tider sådanne kirker, som ofte er bygget med kirkerummet i to etager, hvoraf da den øverste var for borgherren og hans husstand, medens under-etagen var for det gemene folk. De todelte søjler i Kalundborg kirke, og sikre tegn på at kirkens vinduer oprindeligt var planlagt anbragt længere nede, tyder på at man først under opførelsen har besluttet sig for det høje, udelte kirkerum.

Bygningens grundplan er det ligearmede græske kors, og det store midtertårn står i korsarmenes skæringspunkt, medens de fire hjørnetårne markerer korsarmenes ender. Midtertårnet hviler på seks granit-søjler og er helliget jomfru Maria, medens de andre tårne har navne efter helgenerne Sct. Anna, Sct. Catharina, Sct. Maria Magdalene og Sct. Gertrud.

Kirken har flere gange været hærget af brande; den alvorligste var i 1314, hvor kirkens tag og alle fem spire brændte. Ved den påfølgende genopbygning skal alle spirene være gjort højere end oprindeligt.

Det værste kirken kom ud for var dog da midtertårnet styrtede sammen i 1827; de bærende søjler skred ud og tårnets murmasser gik i bund og fyldte hele kirkerummet. Tårnet var dog genopført i 1871, og alle spirenes blytage blev ved denne lejlighed erstattet med kobbertage.

Kirken synes voldsom når man står foran den, men den virker ikke just tung, og er man på afstand synes den endnu lettere, selv om den rager højt og dominerende op over byens huse, og det er et meget smukt billede der møder den, som fra fjordsiden nærmer sig byen, og ser kirkens fem slanke tårne med deres himmelstræbende spir, stå vagt over den fredelige by.

I fjerne tider har udseendet dog ikke været slet så fredeligt som nu; i Esbern Snares tid har der været befæstninger ved byen, Erik Menved og Valdemar Atterdag har bygget videre på disse, så byen og kirken i århundreder har været flankeret af det stærkt befæstede Kalundborg slot mod øst, og en stor forborg mod vest, alt sammen omsluttet af fæstningsmure og vand.

Under Svenskernes besættelse af Sjælland i årene 1658 til 1660 gjorde Carl Gu-

stav imidlertid ende på byens dage som fæstning, idet han lod alle byens befæstninger nedrive.

Tilbage står dog kirken som det tavse minde fra Kalundborgs storhedstid, også den må siges at være udmærket egnet til at karakterisere sin periode i tusindårs-serien, og det er et godt motiv på et smukt mærke.

— — —

Efter Trelleborg- og Kalundborgmærkets fremkomst gik der næsten et år før det næste mærke kom, og det var det røde 30 øres med Nyborg slot på Østfyn som motiv; det kom den 16. september 1954 og det dækker over perioden årene 1200 til 1300.

Mærkebilledet viser den tilbagestående del af «Kongefløjen», således som den tager sig ud i vore dage, hvor kun den og det underste af det store kernetårn i øst er alt, hvad der er levnet af den en gang så store og stolte borg: «Nyborg slot», hvor kongefløjen var den vestligste bygning i det store kompleks, som omsluttede den firkantede borggård.

Slottet har delt skæbne med næsten alle gamle slotte og herreborge, de kom i forfald og materialerne blev ført bort og brugt til opførelse af bygninger andetsteds. Kun altfor sent fik man øjnene op for betydningen af at bevare dem for eftertiden.

Nyborg slot kendes fra år 1175 og må da antages at have afløst «Gammelborg», af hvilket der findes et voldsted ved «Vindinge å».

Det var en søstersøn af Valdemar den store, der byggede det oprindelige slot, hvoraf der nu intet er tilbage. Det har jo nok væsentligst bestået af et stort kernetårn, ganske som de øvrige borge fra de tider, og det har været beregnet på at sikre overfarten mellem Korsør og Nyborg, i forbindelse med «Tårnborgen» i Korsør og et tårn på Sprogø i Storebælt.

Nyborgs slots placering så nogenlunde i rigets midte har gjort, at det fik stor historisk betydning, og mange af Danmarks vigtigste begivenheder er knyttet til det. De danske konger lige fra Valdemar den stores tid og til Frederik den IV i første del af det 18. århundrede, har boet på slottet og holdt vigtige regeringsmøder der. Mest kendte er de danske «Danehoffer», som for største delens vedkommende afholdtes der, lige fra slutnin-

(Forts. side 251.)

Morsomme frankaturer.

Utdrag av offisielle dokumenter.

Ved E. B. Eriksen.

Postekspeditør Groth i Bodø skriver 10. februar 1855 følgende indignerte brev til postmesteren ved Nordlands Postcontoir:

«Nogle af de med sidste Sydpost den 8. d. M. ankomne Bancobreve overtydede mig om Uhensigtsmæssigheden af Bestemmelsen om, at Frimærker ogsaa kunne anvendes til saadanne Breve, ikke alene med Hensyn til, at de ved det idelige Eftersyn paa Poststationerne løsrives, og som Følge deraf lettelig ved Fremkomsten mangle det fulde Antal Mærker, men ogsaa isærdeleshed af Hensyn til, at det for Bancobreve, der ere paaklistrede en Mængde Frimærker (med omhandlede Post fandtes endog et stort 1750 Spdl., altsaa 47 Mærker), ikke af Postvæsenet vil kunne afgives den Attesten at Brevene ere i ubeskadiget Stand eller i Orden, da man selvfølgelig ikke kan bedømme hvorvidt Convolutet under Frimærkerne er helt. Da denne Bestemmelse heller ikke skjønnes at indeholde nogen Lettelse for de Corresponderende, medens den for Postvæsenet medgiver et forøget Besvær ved Tællingen og Cassationen af en saadan Mængde Frimærker og den derhos i ovennævnte Henseende er saaledes forkastelig, har jeg troet ikke at burde udsætte med at gjøre opmærksom derpaa, for at Bestemmelsen snarest mulig kan blive tilbagekaldt.»

Postmester Scharffenberg ved Nordlands Postcontoir sender brevet 1. mars 1855 til Departementet for det Indre med følgende uttalelse:

«Vedlagt tillader jeg mig ærbødigst at fremsende en Skrivelse fra Postexpeditøren i Bodø betræffende Bancobrevenes Frigjørelse med Frimærker. Anledningen til denne Skrivelse er at der fra Porsgrund hertil ankom et Bancobrev stort 1750 Spdl. paa hvilket var paahæftet 52 Stk. Frimærker. Brevet var af Størrelse som vedlagte Skrivelse* og Forsiden paahæftet saaledes at kun en høist ubetydelig Deel

var levnet til Udskrift. Flere af Frimærkerne var løsnet i den ene Kant, og da Postexpeditøren nu anfører at 47 Frimærker vare paahæftede, maa altsaa flere være affaldne. Brevet var her tilsyneladende ubeskadiget, men hvorvidt Convolutten under Frimærkerne var beskadiget, kan jeg ikke oplyse. Brevets Ydre gav mig ikke Anledning til at drage i Tvivl at jo alt var i orden, og da senere ingen Anmeldelse kom, haaber jeg og at Brevet ubeskadiget er fremkommet til Adressaten. Jeg vover ogsaa derhos at yttre den Formening at Bancobreve ikke burde frigjøres med Frimærker, da Ansvar beklagelig kan træffe den aldeles Uskyldige. Naar Bancobrevene indeholder en mindre Sum saa at kuns fire Frimærker ere anvendelige, er Bestemmelsen uskadelig forsaa vidt jeg indseer, men med større Summer maa jeg være enig med Postexpeditøren i at det er uhensigtsmæssig at frigjøre Bancobreve med Frimærker, da Ansvar og Bryderie dermed er forbunden.»

Departementets notat: 1250 Spd. = 100 Sk. = 25 Mærker. Brevets Vægt Resten.

*

Kgl. Res. af 8. Juni 1855: «— at den i Lov af 7de Juli 1854 § 4 fastsatte Værdieporto af Pengebreve for Fremtiden ikke kan betales med Frimærker. Portoen for de i Brev indlagte Pengebeløb bliver følgende naar Brevet ønskes frankeret, altid at afgjøre med contante Penge, hvorimod Følgebrevet kan frigjøres ved Frimærker.» — Denne bestemmelse ble kunngjort i sirkulære 26. juli 1855.

*

Det var jo rimelig at postfolkene ikke var begeistret for å frankere de svære dokumentkonvolutter, når disse inneholdt så store pengebeløp at de måtte frankeres på begge sider for å få plass for merkene. Især i Nord-Norge, hvor posten ble sendt med båt i båtpostrutene langs kysten. Når storm og uvær satte inn, ble posten sterkt utsatt for å bli våt. Et hull i en konvolutt-kant kunne jo overklistres med frimerker i tilfelle en svak sjel skulle la seg friste

* Ca. 32 × 22 cm.

til å forsyne seg med litt av innholdet. Med de mange omkarteringer til stedene i Nord-Norge ville det jo også bli vanskelig å kunne ettervise hvem synderen i tilfelle var. Slike tilfelle kjennes heldigvis ikke i den korte tiden bestemmelsen sto ved makt.

Når en ser verdikartene fra denne tiden til steder i Nord-Norge, til Lofoten og

Finnmarken i fisketiden, brev med pengeinnhold på flere tusen Spesidaler og disse brev frankert med 100—120 merker eller mer, kan en vel si at det var sløseri med merker og i alle tilfelle høyst upraktisk. Men en filatelist i våre dager ville sikkert fryde seg over å kunne eie en svær dokumentkonvolutt ikledt en slik frimerkepels.

10 øre 20 MM pl. III.

Eivind Wirsching.

Norgeskatalogens opplysninger vedrørende denne plate har gjennomgått ganske store forandringer siden 1947-utgaven. I dag er både utgivelsesmåned og opplagets størrelse angitt for begge nyansers vedkommende, således:

10 øre pl. III. 4 typer.

- a. Anilinrød (C og E), (24 338 000), (okt. 1887).

NB. Forsiktig med vann.

- b. Rosa (C og E), (11 775 000), (des. 1888).

At ikke disse opplysninger er kommet fram tidligere, tyder på at det har hersket en viss usikkerhet om disse forhold, og jeg har grunn til å tro at heller ikke den nåværende oppstilling er den endelige og riktige. Jeg vil i det følgende forsøke å gi en redegjørelse som begrunnelse for min tvil.

La oss se hva vi med absolutt sikkerhet vet om merkene fra denne plate. — De opptrer for det første i to nyanser som tidligere nevnt, nemlig anilinrød og anilinrosa (Nk. rosa). Begge disse nyanser finnes både på Lyches (C) og Petersens (E) papir. For det andre har avdøde G. Caspersen ifølge O. Th. Urdahl (se Norsk F.T. nr. 5/6 side 130 for 1950) påvist forekomsten av to plateoppsetninger: 1. plateoppsetning på Lyches og Petersens papir. Sistnevnte tykt, glatt, hvor vannmerket er vanskelig å finne. 2. plateoppsetning opptrer bare på Petersens papir, som nå er blitt tynnere. Dessverre gir denne kilde ikke opplysninger om hvilke nyanser de påviste platefeil opptrer i, det ville ha lettet det videre arbeid betraktelig.

Dette var altså hva vi vet. Hva vi på bakgrunn av disse fakta har grunn til å tvile på, er Norgeskatalogens opplysning

om at Lyches og Petersens papir har vært benyttet parallelt, og — som vi senere skal se — at merker i rosa nyanse først utkom i desember 1888. Angående første punkt, så fremgår det av Harry Wennbergs kataloghåndbok «De nordiska länderna» 1951 at Arnstein Berntsen har vært inne på det samme. (Da det er han som har utarbeidet Norges-delen i denne katalog, må vi gå ut fra at han også har ansvaret for den oppstilling som blir brukt, sml. Nk.):

Pl. III. 4 typer.

- a. anilinrød (C) okt. 1887.

- b. anilinrosa (E) dec. 1888.

Denne løsningen er meget besnærende i sin enkelhet, men ikke desto mindre feilaktig, da begge nyanser uten tvil forekommer på begge papirsorter.

Jeg tok imidlertid for meg mitt materiale av pl. III, det kan dreie seg om ca. 500 merker. Det første jeg stusset over, var at jeg fant så få av b.-fargen, anilinrosa. Riktignok er opplaget av denne nyanse ifølge Nk. bare ca. 1/3 av det totale opplag for platen, men da den overveiende del av mine merker var stemplet så sent som i midten av 1890, mente jeg at de for en stor del burde tilhørt 2. trykning som utkom i desember 1888. Dette kunne nok ha sin naturlige forklaring, men da jeg videre plukket ut alle merkene på tykt papir, hvilket var en ganske enkel affære, oppdaget jeg at jeg dermed også hadde fått skilt ut de aller fleste rosa merker. Bare noen ganske få på Lyches papir var igjen. Dette var jo meget interessant, og jeg kunne slå fast at en del av 1. plateoppsetning besto av merker i rosa nyanse. Imidlertid fant jeg blant disse merkene eksemplarer stemplet før desember 1888, nemlig mai, august og oktober, altså opp-

til 1/2 år tidligere enn merker i rosa farge skulle ha kommet ut. Norgeskatalogens opplysninger på dette punkt er altså positivt uriktige.

Da jeg var kommet så langt i mine undersøkelser, sammenholdt jeg Nk.s og Caspersens opplysninger med mitt resultat og satte opp denne oversikt:

10 øre pl. III. 2 plateoppsetninger, 4 typer.

1. plateoppsetning. Oktober 1887.

Opplag 24 338 000.

Anilinrød (C). } Forsiktig med vann.
Anilinrosa (C). }
Anilinrosa (E). Tykt papir.

2. plateoppsetning. Desember 1888.

Opplag 11 775 000.

Anilinrød (E). Tynt papir.

Caspersen kunne påvise ubetydelige avvikelser i typene fra de to plateoppsetninger, men så lenge jeg ikke kjenner nærmere til dette forhold, kan jeg ikke få noen endelig bekreftelse på at min oppstilling er riktig.

Følgende forhold taler imidlertid for at rekkefølgen er som jeg har antatt: Anilinrød (C) og merker på tykt papir (E) (anilin-)rosa har delvis de samme platefeil. (Påvist av Caspersen.) Anilinrosa på papir C kommer som en naturlig overgang mellom anilinrød (C) og anilinrosa (E). Sistnevnte nyanse kan påvises avstemplet før desember 1888. Videre er ingen av platefeilene som kan påvises på Petersens papir i anilinrød farge, funnet på merker i de tidligere grupper. Altså må disse tilhøre 2. plateoppsetning, til tross for at fargen tilsynelatende er den samme som den først utkomne på Lyches papir. Nå er den imidlertid ikke ømfintlig overfor vann. Det faller også helt naturlig at oppsetningen av den nye platen med de samme fire typer, faller sammen med trykkeriets levering av det nye opplaget. At begge nyanser opptrer på begge papirsorter, kan således gis en naturlig forklaring. En annen ting er det om de angitte opplagstall fortsatt kan sies å være riktige, men det får det bli andre Norge-samleres sak å ta standpunkt til.

Til slutt vil jeg bare nevne at platefeilen «eseløre» og retusjen av samme hører til 1. plateoppsetning, mens det såkalte «museøre» samt retusjert museøre forekommer på merker fra 2. plateoppsetning.

Kilovaren.

I «Posthornet», organ for Det norske Postmannslag, finner vi følgende intervju:

En av Postmannslagets viktigste inntektskilder er frimerkeklippingen eller kilovaren som den kalles. Hva den kaster av seg og hva inntektene går til, er så godt kjent av våre medlemmer at vi ikke skal komme nærmere inn på det.

Det er imidlertid et faktum at vår kilovare for tiden er nokså dårlig. Frankeringen av følgebrev og anvisninger er lite variert, og det er fare for at vi kan komme til å miste en god del av denne vår store inntekt om vi ikke er oppmerksomme på forholdet.

Det har vært endel klager over kilovaren i den senere tiden, og vi må nok gå inn for en mere variert frankering og en pen stempling og behandling av postsakene.

Dette gjelder først og fremst Postmannslagets interesserte medlemmer, men også poståpnerne som får en viss inntekt av den kilovare vi selger.

Til å vareta våre interesser på dette viktige området har vi valgt et noteringsutvalg, og «Posthornet» har rettet noen spørsmål til formannen i Noteringsutvalget, postekespeditor Arne Kløvås, og bedt ham fortelle litt om Noteringsutvalgets arbeid, om kilovaren og om frankeringen:

— Hva er egentlig Noteringsutvalget, og hvilke oppgaver har det?

— Noteringsutvalget består av tre medlemmer. Som formann har jeg jobben med å besvare alle henvendelser fra inn- og utland, formidle bestillinger av kilovare fra utlandet, forsyne kretsene med anvisningsråvare og for øvrig en rekke andre gjøremål.

Men når det melder seg viktige spørsmål innen frimerkeklippingen som endring av prisene på kilovaren, utarbeidelse av rundskriv til kretsene, behandling av klager over kilovaren, holder Noteringsutvalget møte for å drøfte sakene, og da gjerne sammen med et liknende utvalg i Norsk Postforbund.

— Er interessen for norsk kilovare stor i utlandet?

— Interessen er voldsom, men kvaliteten må bli bedre. Jeg tror vi kunne selge ubegrensede mengder dersom vi med alvor gikk inn for det.

— Hva kan vi gjøre for å få en god kilovare?

— Først og fremst må vi forsøke å frankere følgebrev og anvisninger litt mer variert. Vi må i størst mulig utstrekning benytte merker som har filatelistisk interesse, f. eks. jubileumsmerker. Det er nemlig i skranken vi legger grunnlaget for en god kilovare.

Videre vil jeg gjøre oppmerksom på misbruk av kopiblyant.

Sett aldri din signatur på frimerkenes plass. Er det skrevet med kopi under et frimerke, mister det enhver filatelistisk interesse. Det er trist å se gode merker bli ødelagt på denne måten.

— Et ønske til slutt?

— At alle medlemmer går aktivt inn for frimerkerivingen. Si ja neste gang klippekomitéen ber deg om en hjelpende hånd; da kan du gjøre en innsats for Postmannslaget.

MOTTO:

The importance of PHILATELY is not that you collect a greater number, or more attractive, stamps than your hobby mates; but it is the enormous ability it possesses to inspire you in your daily work, and its positive influence upon the development of your personality.

Klubbsekretærene

anmodes om snarest å sende inn til redaktøren referater fra klubbmøtene.

Referatene bør være kortfattet og helst maskinskrevne.

Ved forespørslar

til tidsskriftet må svarporto vedlegges.

JUFIZ III.

Zagreb 20.—27. mai 1956.

Organisasjonskomiteen for den internasjonale frimerkeutstilling JUFIZ III har anmodet undertegnede om å representere utstillingen i Norge. JUFIZ III er den første internasjonale frimerkeutstilling som avholdes på Balkan, og en rekke kjente filatelister har allerede tilsagt utstillingen sin støtte. Tiden for utstillingens avholdelse — 20. til 27. mai — faller sammen med den beste turistsesong, og en venter derfor en betydelig tilstrømming av besøkende. Det norske postverk vil delta i den offisielle klasse med en komplett samling av Norges frimerker.

Utstillingen vil omfatte følgende grupper: 1) Postverk og trykkerier. 2) Cour d'Honneur. 3) Jugoslavisk partisanpost 1941—45. 4) Jugoslavia. 5) Europa — a. Hellas og Tyrkia, b. Øvrige Europa. 6) Oversjø. 7) Luftpost. 8) Prøvetrykk og nytrykk. 9) Temasamlinger. 10) Junior-samlinger. 11) Sjeldenheter, prefilateli, stempelsamlinger, bypost, helsaker, 1stedagsbrev. 12) Litteratur. 13) Filatelistisk tilbehør, album etc.

Utstillingskomiteen har allerede utsendt sin første brosjyre, som inneholder interessante artikler om Jugoslavia som turistland, beskrivelse av Zagreb, en artikkel om jugoslavisk filateli etc. Interesserte kan få brosjyren tilsendt ved henvendelse til undertegnede, adr. Postboks 46, Høvik.

Jarle O. Stensdal.

GIACOMO MATTEOTTI

Av professor Paolo Treves.

I mer enn 30 år har Matteottis navn vært symbolet for det offer som bringes friheten og rettferdigheten.

Giacomo Matteotti ble født i 1883 i Fratta Polesine, i en velhavende borgerfamilie. Han hadde to brødre, som begge døde i ung alder. Giacomo ble alene tilbake for å føre videre sin fars gloriose navn: Gerolamo. Allerede meget ung ble han tiltrukket av den store drøm om sosial rettferdighet, og han ble sosialist. Han studerte sosialøkonomi og tok juridisk eksamen, under ledelse av den berømte professor Stoppato, med emnet «Gjentagelsesforbrytelser», et emne som han senere omarbeidet og utvidet og som utkom i bokform på Bocca-forlaget i Turin. Han kom tidlig med i den politiske kamp. Som fylkesråd i Rovigo under krigen 1914—1918 ble han utsatt for de første forfølgelser på grunn av sine idéer. Ved valgene i 1919 ble han deputeret og gjenvalgt i 1921 og 1924. Han ble med én gang bemerket i Kammeret på grunn av den tekniske forberedelse, spesielt i finansielle spørsmål, for sin politiske sans og for sitt mot.

Fascismens fødsel overrasket ham ikke. Han bekjempet den med én gang med en kraft som hverken var dramatisk eller romantisk, men som tvert imot støttet seg til vel overveide grunner og som man følte svarte til en moralsk nødvendighet hos ham. Flere ganger unnslopp han som ved et mirakel de forskjellige bakhold som «squadrastene» la for ham. Han ble flere ganger såret, men dette syntes bare å forsterke hans beslutning om å kjempe. En annen martyr for antifascismen, Piero Gobetti, sa om ham at han var «en helt i prosa».

Giacomo Matteotti var framfor alt en oppflammende og kjempende kraft. Fra 1922 av, grunnleggingsåret for det samlede sosialistparti etter det siste skisma med maximalistene, og kort før marsjen mot Roma, ble han sekretær for partiet. Dette skyldte denne unge deputerte sin tekniske og parlamentariske organisasjon, og han arbeidet her sammen med Turati og de andre gamle medlemmer av det italienske sosialdemokrati. Men Matteottis storhet kommer klarest fram i hans kamp mot fascismen, både i Kammeret og ute blant folket, for å nå det avgjørende punkt ved valgene den 6. april 1924 som fant sted under truselen fra de bevæpnede bander. Gjenvalgt i Venetia og Latium er det med martyrens rolige samvittighet at han den 30. mai undertegner sin dødsdom ved sin berømte tale mot lovligheten av valget av en majoritet som var skapt ved maktanvendelse og svik. «Dere gratulerer meg nå,» sa Matteotti til noen av sine venner idet han gikk ned fra talerstolen, «men snart er det min liktale dere kan holde.»

Ti dager senere ble han myrdet. «Han var den sterkeste og den verdigste,» sa Filippo Turati, «derfor måtte han rammes hardest.» I den tale han holdt på opposisjonens møte den 27. juni, gjenga han for ettertiden Matteottis siste ord: «Dere dreper meg, men dere dreper aldri den idé jeg bærer i meg . . . Min idé dør ikke . . . Mine sønner vil være stolte av sin far . . .»

Noen av hans essays er samlet i et bind, «Reliquie», med et forord av Claude Treves. Men man har skrevet tusener av sider om ham på alle verdens språk. Hans navn vil for alltid lyse som et profetisk rop om kommende frihet.

En liten konkurranse.

Med korte mellomrom har det svenske, det norske og det finske telegrafverk feiret 100-års jubileet for telegrafens innførelse i de respektive land, og postverkene har i sakens anledning utsendt hver sin serie jubileumsfrimerker i tre verdier.

Siden UPU-merkene utkom i 1949 har en ikke hatt en bedre anledning til å trekke en direkte sammenlikning om utformingen og oppfatningen av et frimerke i forskjellige land, og i dette tilfelle meget

nærliggende, og vi vil derfor innby leserne til å svare på følgende spørsmål:

1. Hvilken serie synes De er vakrest?
2. Hvilken serie tror De får flest stemmer?

Som premie stiller vi opp et eksemplar av Det norske Telegrafstyres offisielle 1stedagskonvolutt, som bare ble utsendt i noen hundre eksemplarer. Ved stemmelikhet blir det loddtrekning.

Svar sendes til: *Postboks 46, Høvik.*

BOKER og Tidsskrifter

Editors of philatelic works are requested to kindly send review copies to the following address:

Livres pour compte rendu, journaux etc. doivent être adressés à:

Die Herren Verleger von philatelistischen Arbeiten werden ersucht, Rezensionsexemplare davon an die untenstehende Adresse gef. zu senden:

NORSK FILATELISTISK TIDSSKRIFT
Postboks 46, Høvik, Bærum, Norge.

Michel Briefmarken Katalog Europa 1956.
Verlag des Schwaneberger Album, Eugen
Berlin, München. 15 × 21 cm, 1536 sider.
Pris DM 17.50.

I elegant grått lærretsbind med gullskrift fremtrer Michel denne gang blant årets kataloger. Det inntrykk av soliditet som utstyret gir en, forsterkes selv bare ved et flyktig gjennomsyn av katalogen. For alle som vil vite *mer* om sine merker, er Michel det nødvendige oppslagsverk.

Tyskland med alle de områder og utgaver som regnes hertil, omfatter 329 sider, eller ca. 1/5 av hele bindet. Det viser hvilket veldig område det er blitt. Nå vil det vel alltid bli gjenstand for diskusjon hvorvidt merker skal katalogiseres på okkupantens hånd — den myndighet som utgir merket — eller på det okkuperte lands — det område hvor merket benyttes. Det forbauset meg å se at de eneste utgaver som ikke var tatt med under Tyskland, var de av Belgia utgitte merker for Eupen og Malmedy. Det ville interessere å få vite forlagets grunn for denne ene utelatelse.

Tar man hensyn til at Michel ikke er en lande-spesialkatalog, må en si at behandlingen av Norge er meget inngående og god. Den eneste direkte feil jeg har kunnet finne, er at den 2nen Nansen-utgave ble utgitt «zugunsten des Nansen-Fonds». Det ble den jo dessverre ikke.

Inntekten gikk til «Nasjonalhjelpen», som vel ingen i grunnen vet hva dengang var.

Under Frankrike står det at det vakre Sarah Bernhard merke er tegnet og gravert av henholdsvis Lepage og Mazelin. Det er vel ikke nå lenger noen hemmelighet at merket er både tegnet og gravert av Gandon, som den gang det kom ut i 1945, var stillet i en slags karantene på grunn av at han hadde gravert merkene for den franske legion.

De to bind av katalogen som omfatter de oversjøiske land, vil foreligge utpå våren 1956, og når de foreligger, vil man igjen ha den komplette verdenskatalog — framfor alle andre.

st.

Zumstein Europa Katalog 1956. Forlag:
Zumstein & Cie., Bern. Format: 13 × 20
cm, 1296 sider. Pris sv.frc. 15.00.

Et sveiserprodukt! Alt hva dette uttrykk inneholder av anerkjennelse, av kvalitet og gedigenhet får komme Zumsteinkatalogen til gode. Til tross for at den «bare» er i sitt 39te opplag, kan den i år feire sitt 50-års jubileum, idet den første utgave kom ut i 1905. Det er foretatt ca. 20 000 prisendringer fra forrige utgave, vesentlig forhøyelser. Særlig er prisene for Tyskland, Saar, Trieste Zone A og B stigende. Under Tyskland var det ganske pussig å se avbildet et merke vi så altfor meget av under krigen: En svart V på bakgrunn av et nett-trykk av «Viktoria». Forlaget sier om dette merke: «Norwegen-V-Marke: Es handelt sich sehr wahrscheinlich um eine Propagandavignette, auf Briefen mit Feldpost-Stempel bekannt.» Vi kan bare bekrefte at dette er en propagandavignett, sannsynligvis laget av NS. Som oftest var den å finne på plankegjerd, husvegger og offentlige toaletter.

Alle som har interesse av å se hva samlingen er verd, vil studere Zumstein inngående. Dens noteringer i sveiserfrancs er pålitelige og gir den bare av denne grunn en enestående utbredelse.

st.

Catalogue de Timbres-Poste Yvert & Tellier. Forlag: Yvert & Tellier, Amiens. Format: 13 × 21 cm.

I. Frankrike, Andorra, Monaco, Sarre, Den franske union. 365 sider. Pris: f.frc. 212.00 + porto.

II. Europa. 822 sider. Pris: f.frc. 900.00 + porto.

III. Afrika, Amerika, Asia, Australia. 1166 sider. Pris: f.frc. 1240.00 + porto.

Samlet pris 3 bind: f.frc. 2352.00 + porto frc. 249.00 (til utl.).

Dagen før fjorårets katalog skulle utkomme døde dens ledende kraft: Theodore Champion. Men før han døde hadde han vunnet å utpeke sin etterfølger i Ladislavs Varga, som nå har den vanskelige oppgave å fastsette prisene i katalogen. 1956-katalogen er derfor ikke lenger «Catalogue de Timbres-poste Yvert & Tellier Champion», men bare «Yvert & Tellier».

Ser en nærmere etter, vil en finne at katalogen ikke bare har hatt en navneforandring, men at det også er foretatt en delvis omgruppering i innholdet. Rubriken for de såkalte «Timbres Souvenirs» er forsvunnet, og dette har for Norges vedkommende til følge at «V»-merkene er kommet med under de alminnelige merker med «a» nummer. Alle som kjenner disse merkers historie, vet jo at de ikke hadde noe med minnemerker å gjøre, og den tidligere katalogisering i Yvert har hele tiden vært feilaktig.

Imidlertid er det egnet til å vekke forbauselse at i det 1ste tillegg til katalogen blir minnearket fra «Norwex» katalogisert som «Bloc-Feuillet no. 1». Dette er feil og vil gi ukyndige inntrykk av at merkene er frankaturgyldige.

Hva Stanley Gibbons er for engelskmennene, Scott for amerikanerne, Michel/Zumstein for skandinaver og mellomeuropeere, er Yvert for den fransktalende del av verden og for Syd- og Mellom-Amerika. Men selvsagt har den sine beundrere også andre steder — og det fortjener den.

st.

Katalog Handbok Sveriges Frimärken 1956. Forlag: Harry Wennbergs Frimärksaffär AB, Stockholm. Format: 12½ × 18½ cm, 230 sider. Pris: sv.kr. 6.00.

Utstillingen i Stockholm var den direkte foranledning til at flere kataloger, håndbøker og avhandlinger kom ut i nye opplag, således også Wennbergs katalog/håndbok over Sveriges frimerker. I tillegg til sitt tidligere innhold har den i år en artikkel av det svenske postmuseums intendent, Gunnar Stenerudh, om det svenske postverk i eldre tider, og dr. Vajda har selv skrevet en meget interessant artikkel om regimnet «Le Royal Suedois», et stykke svensk historie som vel vil være ukjent for de fleste nordmenn.

Katalog/håndboken inneholder også en fortegnelse — med priser — over stempler på skilling banco merker, på ringmerker og Oscar merker. Denne fortegnelse omfatter ikke mindre enn 45 sider og er en meget god idé. Samlere som ikke er det minste interesserte i stempler, men som kommer i berøring med katalog/håndboken, kan ikke annet enn bli interessert, og stempelsamlendet verver på denne måte nye rekrutter under sin fane.

Ved lesningen av all den filatelistiske litteratur som i disse dager strømmer inn til redaksjonen fra Danmark og Sverige, kan en ikke bli annet enn slått av at disse lands filatelister arbeider på en helt annen historisk bakgrunn enn hva vi gjør. Men lesningen gjør det også klart at vi har en rekke områder som ligger uforsket. Hva vi framfor alt mangler for tiden er *forskere* som kan ta arven opp etter Justus Anderssen, Dethloff, Mossin, Jellestad og Odfjell.

Jeg vil anbefale alle å anskaffe seg Wennbergs katalog/håndbok. Den gir en glimrende innføring i, og opplysninger om, Sveriges frimerker. Men den gir også noe utover dette. Den gir nye impulser, nye idéer. Måtte mange av de norske lesere få dem!

st.

Müller-Katalog Schweiz-Lichtenstein. Forlag: Ernst Müller, Basel. Format: 13 × 20 cm, 260 sider. Pris: sv.frc. 2.00 + porto.

Denne spesialkatalog over Sveits' og Lichtensteins frimerker feirer i år sitt 25-års jubileum. Den har et hendig format, er trykt på et godt papir og inneholder et veld av opplysninger for spesialsamleren av Sveits' frimerker. Fra forrige utgave er der foretatt 1186 prisforandringer, derav 1171 forhøyelser. Katalogens tekst er på tysk. Det er nesten ufattelig at en slik katalog kan leveres til en så lav pris som frc. 2.—. En skulle ikke tro den dekket omkostningene.

st.

E. Rathje: Danske Poststempler før Frimærketiden. Haandbog og Katalog. Forlag: Københavns Filatelist Klub, København. Format: 17 × 24,5 cm, 87 sider. Pris: d.kr. 12.00.

Københavns Philatelist Klub har i årenes løp utgitt mange filatelistiske bøker, og ingeniør Rathjes bok om de danske prefilatelistiske stempler føyer seg smukt

inn i rekken. Det er fra typografisk synspunkt et lekkert arbeid, og for innholdet garanterer forfatteren.

Han begynner innledningen meget beskjedent med å si at boken ikke må betraktes som endelig eller fullkommen hva de danske pre-filatelistiske stempler angår, idet der ennå er for meget ukjent på dette område. Deretter kommer en definisjon av hva et pre-filatelistisk stempel er og en kort oversikt over stempelutviklingen. Stempelfortegnelsen omfatter selve Danmark, hertugdømmene Slesvig, Holsten og Lauenborg, fyrstendømmet Lübeck, Det danske kontor Hamburg og Lübeck, Svensk Pommern med Rygen, koloniene i Vestindia og Ostindia, Opprørsregjeringens stempler i Kiel og endelig feltpostkontorer i Danmark i tiden 1808—1852. Boken avsluttes med et resymé av teksten på engelsk.

Boken tjener så vel forfatter som forlag til ære. Den gir et nytt og interessant bidrag til den allerede fra før så rike danske filatelistiske litteratur.

st.

Tom Morgan: Stamp Collectors' Annual 1956. Forlag: Harris Publications Ltd., London. Format: 14 × 21,5 cm, 104 sider. Pris: 3/6.

Inneholder diverse artikler om forskjellige filatelistiske emner, en fortegnelse over tidsskrifter, engelske klubber, studiensirkler og bytteklubber. Kalenderen utpeker de 10 vakreste frimerker i 1955. Bortsett fra det faktum at året ennå ikke er slutt, vil vel ikke så svært mange være enige i det foretatte utvalg. Men smak og behag —.

st.

Stanley Gibbons' «Two Reigns» Postage Stamp Catalogue. Forlag: Stanley Gibbons Ltd., London. Format: 13 × 20 cm, 251 sider. Pris: 5/— + porto.

Denne katalog omfatter et av verdens mest omfattende og populære samleområder: Merker utgitt under Georg den VI's og de hittil utkomne merker under dronning Elizabeths regjering for Storbritannia og det engelske samvelde. Katalogen er trykt på godt papir og er glimrende illustrert. Forlaget opplyser at 8502 merker er priset og 2080 avbildet. Anbefales samlere av dette spesialområde.

st.

Meddelanden från Postmuseum No. 30. Skilling Banco Stamps of Coat of Arms Type. Format: 16 × 23 cm, 158 sider. Pris ikke angitt.

Denne bok er en oversettelse til engelsk av Benzingers og Olssons bok om skilling banco merkene som kom ut i 1950 og hører med til de mange andre verker som kom ut til 100-års jubileet og utstillingen. Et nytt kapittel er føyet til, omhandlende trykningen av nytrykkene til «Stockholmia 55». Boken vil sikkert vekke glede i den engelsktalende verden. Den vil få nye samlere til å interessere seg for Sveriges frimerker, og vil ytterligere befestet det ry svensk filateli har i utlandet.

st.

I Finnland er det nylig kommet ut en katalog over de finske jernbanemerker, utarbeidet av direktør E. A. Hellman, Helsingfors.

Dermed er et lenge følt savn avhjulpet. De som har samlet på disse merker, har tidligere ikke hatt noen skikkelig veiledning med hensyn til hvordan merkene skal plasseres i ens album, og heller ikke hatt noen greie på priser etc. Med denne Hellmans katalog er det ikke noe problem lenger, og man må være ham stor takk skyldig for det store arbeid han har nedlagt for å avhjelpe savnet.

Katalogen er trykt på tysk, så det er ikke noen språkvanskelighet til stede. Papir, trykk, klisjéer, stil m. v. er «first class» i enhver henseende.

Jeg er helt enig i den rosende kritikk katalogen har fått i Finnland av professor Nyström, direktør Kinnunen, oberst Petterson m. fl.

Katalogen er trykt i A- og B-opplag og henholdsvis bare i 25 og 175 eksemplarer, og disse små opplag ventes å bli hurtig utsolgt.

O. T.

Michel Briefmarken Katalog Übersee 1956. Verlag des Schwaneberger Album, Eugen Berlin, München. 15 × 21 cm, 830 sider, pris DM 19.50.

Kort før jul forelå 1ste bind (A—K) av Michels oversjøkatalog. Den er ca. 160 sider større enn den forrige utgave fra 1951/52, og det sier ikke så lite om frimerkeproduksjonen også i uteneuropéiske land. Flere områder er helt omarbeidet, således Folkerepublikken China, Israel, Afghanistan og Japan. Katalogen inne-

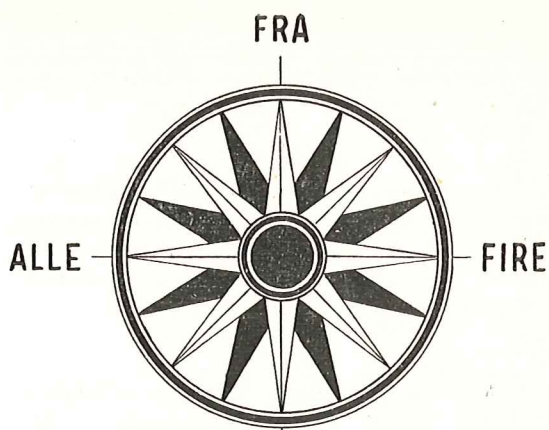
holder 10 750 klisjéavbildninger. Også for Oversjø er nå Michel-marken forlatt ved prisansettelsen, og DM er benyttet. Dette gjør det atskillig lettere å benytte katalogen som verdimåler. Innbinding og øvrige utstyr er overensstemmende med Europa-katalogens, og jeg må erklære meg enig med forlaget når det sier at katalogen er en pryd for enhver filatelists skrivebord. st.

«Postryttaren» — Föreningen Postmusei Vänners Årsbok 1954, Femte Årgången. 15½ × 23 cm, 105 sider. Pris ikke angitt.

For femte gang har Föreningen Postmusei Vänners utgitt sin årbok. Den slutter seg på en verdig måte til sine forgjengere og inneholder en rekke meget leseverdige og interessante artikler. Jeg nevner: «Sveriges första frimärken» av Nils Westberg, «Enhetsportot och frimärket» av Ernst Grape, «Svensk frimärkstryck i dess moderna gestaltning» av Nils Strandell — en artikkel som opprinnelig var skrevet for The National Philatelic Museum i Philadelphia, og som vi tidligere har omtalt, — «Vapenbrickor för postförare inom svenska postverket» av Paul Heurgren, og en sjarmerende liten artikkel av Postmuseums intendent G. Stenerudh: «En resehandbok från 1500-talet». I årenes løp vil nok mange vende tilbake til artiklene i disse årbøker når de skal ha opplysninger om en rekke spesialemner på filateliens omfattende felt. st.

Thirtieth Annual Resume of the Activities of the H. R. Harmer Philatelic Organization Season 1954—1955. 17½ × 24 cm, 32 sider, pris 2/—.

Den som noensinne var i tvil om at der er «money in stamps», kan bare ta en rask titt i denne årlige oversikten over Harmer-organisasjonens salgsvirksomhet i sesongen 1954/55. Omsetningen oppgis til kr. 16 000 000. Oversikten inneholder illustrasjoner av og priser oppnådd for en rekke sjeldenheter fra de forskjelligste land, og er så å si uunnværlig for alle som vil holde seg à jour med merkers markedsverdi. Av de nordiske land nevnes denne gang bare Finland og Norge. Finland med et par — tete-bêche — av 5 k. 1858 stor perle, stemplet Helsingfors samt blekkannullering, \$ 650, og en 6-strip 5 p. 1866—71 — utagget mellom merkene — \$ 610, og Norge med en ubr. 4 skill. 1855 med delvis gummi £ 95.0.0 (kr. 1 900). st.

VERDENSHJØRNER

Neil D. Josephson, 83 Forest St., New Britain, Conn., U.S.A., ønsker å komme i forbindelse med en norsk filatelist som er interessert i «Polar Philately». Han har mange brev fra 1ste flyginger og vil også gjerne bytte fotografier og autografer som har forbindelse med dette spesielle felt i filatelen.

*

Samlingen av helsaker har i de senere år tatt seg opp over hele verden, men samlerne har vært vanskeliggjort i sitt arbeid på grunn av at der ikke eksisterer noen à jour-ført katalog. Den katalog som har vært gjengs, er «Grosse Ganzsachen-Katalog» av dr. Ascher, men det er over 25 år siden den utkom — og den er for øvrig utsolgt forlengst.

Berliner Ganzsachen-Sammler-Verein har nå gått i gang med å lage en ny verdenskatalog for helsaker, og første del — omfattende Albania/Danmark — vil utkomme i høst. Interesserte kan henvende seg til katalogens redaktør, Walter Beckhaus, Trendelenburgstrasse 17, Berlin/Charlottenburg 5, Tyskland.

*

Rolf-Hans Weber, Sonnenschein 50, Recklinghausen-Süd 3, Tyskland, vil gjerne komme i bytteforbindelse med samlere i de nordiske land.

*

I H. E. Wingfield & Co.s husorgan, «The Strand Stamp Journal», finner vi avbildet en hitil ukjent variant av Island 5 aur på 35 aur (1939). Den viser et dobbelt overtrykk, slik at verdien blir 55 i stedet for 5. Prisen er kr. 500.00 for enkeltseksemplar, kr. 1000.00 for horisontalt par. Bare ett ark er funnet av denne variant. Overtrykket er skjevt, slik at tallene er i hverandre i øverste rad, mens de i den nedreste er helt atskilte.

*

I det samme nummer finner vi et tilbud av essays av Fredrik VII-utgaven. Disse utkast ble imidlertid ikke benyttet. Det er sannsynlig at det bare eksisterer 6 sett av disse essays.

*

Det belgiske fagorgan «Energie» inneholder i sine nr. 131 og 132 en meget interessant artikkel av J. S. Van Berchem om «Elektrisiteten og filateli». Alle frimerker som omtales, er gjengitt i sine originale farger.

*

Kjeld Bugge Andersen, Hermann Stillingsvej 58, Randers, Danmark, vil gjerne komme i forbindelse med en norsk gutt for bytte av norske mot danske frimerker. Han er 13½ år gammel og går i 2nen realklasse.

*

Ved gjenåpningen av Statsoperaen i Wien var der også opprettet et postkontor med spesialstempel hvor premièrepublikummet i mellomaktene kunne innlevere sin korrespondanse. En kan vel gå ut fra at den ikke var særlig betydningsfull.

*

Stavanger Filatelist-Klub, stiftet den 10. november 1926, feiret sitt 30-års jubileum med en festmiddag for medlemmer med damer på hotell Atlantic.

*

Verdens største frimerketrykkeri er ifølge Björn Hallström et privat firma i England som leverer frimerker til alle stater og koloniområder som ikke har egne statstrykkerier. Firmaet heter *de la Rue* og lager meget annet utenom frimerker. Det innehas fremdeles av en fransk protestantisk boktrykkerfamilie som flyktet til England etter Bartolomeusnatten og som siden har ledet den internasjonale utvikling av kunsttrykk og fabrikasjon av kunsttrykkpapir. *de la Rue* feiret hundreårsjubileet for sin frimerketrykning med en stor utstilling. (He.)

*

En regulær brevduepost ble startet i 1896 og formidlet post mellom New Zealand og de nordøstlige øyene Otea og Hutura. Portoen for brevduebefordret post utgjorde 1/—, og de for befordringen trykte frimerker, som nå er store sjeldenheter, hadde også denne verdi. Brevdueposten fungerte helt til 1901, og skulle vel ennå ha fortsatt hvis ikke regjeringen på New Zealand hadde forbudt den som stridende mot dens monopol på postbefordring. (He.)

Caspary-auksjonene.

I anledning av den første Caspary-auksjon, som fant sted den 15. november i New York, har H. R. Harmer Inc. sendt ut en 16-sidig brosjyre med illustrasjoner, delvis i farger, av flere av de meget sjeldne objekter som inneholdes i samlingene. På omslaget finner man bilde av den 4-blokk av Mauritius 1 d. som Caspary i 1934 kjøpte for 94 000 kroner.

Den første auksjon omfattet USA's postmesterutgaver, og katalogen er nå utsendt. Katalogen koster \$ 1.—, og ovennevnte brosjyre 25 cents. De 6 første auksjoner — i alt vil det bli 16 — omfatter merker fra USA, og det antas at denne del av auksjonen vil innbringe ca. 7 mill. kroner.

* * *

Den 15. november fant den første Caspary-auksjon sted i Hotel Ambassador i New York. Det ble den største auksjon som noensinne er avholdt i Sambandsstatene. Samlingen, som var den fineste i sitt slag, var oppdelt i 153 lotter. Auksjonen varte i 3 timer og innbrakte \$ 225 340 eller kr. 1 577 380.

Det var ca. 100 personer til stede, men bare 30 av disse var heldige kjøpere. Resten ble skjøvet til side av bud som var høyere enn deres egne.

Denne første auksjon omfattet bare Postmasters' Provisionals. Det høyeste bud var \$ 14 000 for Baltimore 10 c. på blålig papir, av hvilke der eksisterer to eksemplarer, og det solgte var det eneste på helt brev. Den overraskende pris av \$ 11 000 ble oppnådd for Annapolis konvolutten. Katalogverdien er \$ 8 000, og bare to eksemplarer er kjent på konvolutter av forskjellig format. Det berømte Alexandria «Blue Boy» innbrakte \$ 10 000 mot en katalogverdi av \$ 15 000.

En Alexandria 5 c. på gullig papir — ustemplet på konvolutt — ble solgt for \$ 9 250 mot en katalogverdi av \$ 10 000. Et annet eksemplar på konvolutt med stempel ble solgt for \$ 7 400. Eksemplarer av Baltimore på hvitt papir — katalogverdi \$ 1 000 — ble solgt for \$ 1 900 og 1 400, og et par på brev for \$ 3 800. 10 c. på hvitt papir på helt brev oppnådde \$ 9 000 og et annet eksemplar med en ubetydelig blekkannullering \$ 7 000. Lockport 5 c. oppnådde \$ 5 500 (katalogv. \$ 6 000), Millbury 5 c. \$ 9 250 (katalogv. \$ 6 000)

og New Haven 5 c. på blålig papir \$ 7 250 (katalogverdi \$ 6 000).

Etter aukjonen uttrykte Bernard Harmer sin store tilfredshet med resultatet og sa: «Det totale salgsbeløp ligger ca. 30 prosent over anslagssummen, og hvis dette skal være en retningsviser for de framtidige Caspary-auksjoner, vil vår idé om 2 millioner dollar for hele samlingen vise seg å være altfor lav. Det er ingen tvil om at når auksjonene er avsluttet i 1958, vil Caspary-samlingen ha oppnådd mer enn noen annen som er blitt solgt.»

Den 2nen Caspary-auksjon vil finne sted i New York den 16., 17. og 18. januar og omfatter de klassiske amerikanske merker fra 1847 til 1861. H. R. Harmer Inc. har i den anledning sendt ut en katalog på ca. 200 sider, og det er å anta at bare denne med tiden vil bli ganske verdifull. Prisen er \$ 1.—, og den kan bestilles hos H. R. Harmer, Inc., 6 West 48th Street, New York 36, N. Y.

Meddelelser fra FORBUNDET

Representantskapsmøte og Landsmøte 1956 vil etter forslag av arrangøren, Stavanger Filatelist-Klub, bli avholdt i Stavanger lørdag den 16. og søndag den 17. juni 1956.

Bergen, den 17. november 1955.

F. Walter-Johannesen.

*

Angående utlån av postfilm til klubber tilsluttet Norsk Filatelistforbund.

Forbundet har vært i forbindelse med Postmuseet angående ovennevnte sak, og dette meddeler nå følgende:

«To filmer ble tatt opp i anledning av frimerkejubileet, nemlig:

1. Frimerket jubilerer.
2. Norwex — Oslo 1955.

Begge filmer er lydfilmer (kommentarer), og musikk er tilsatt. Spilletid ca. 12—13 minutter. Smalfilm 16 mm.

Av nr. 1 er der 3 smalfilmkopier, av nr. 2 er der 2 smalfilmkopier.

Filmene kan fåes utlånt, begge filmer, fra Postmuseet for fremvisning på klubb-

møter. Anmodning sendes i tilfelle til Postmuseet i god tid (ca. 14 dager før møtet skal holdes). Utlånene vil skje i den rekkefølge anmodningene kommer til Postmuseet. Filmene må returneres til Postmuseet snarest mulig etter bruken. Inntil videre betales ingen leieavgift.

Postmuseet vil ikke kunne garantere at utlån i alle tilfelle vil kunne skje til ønsket tid, men vil gjøre sitt beste for at det kan skje.»

Bergen, den 17. november 1955.

F. Walter-Johannesen.

Utmeldelse.

Fra Horten Filatelistklubb foreligger det meddelelse om at klubben på ekstraordinær generalforsamling 8. juni 1955 har besluttet å melde seg ut av Norsk Filatelistforbund med virkning fra 1. januar 1956.

Tønsberg Filatelistklub meddeler i brev av 28. juni 1955 at klubben melder seg ut av Norsk Filatelistforbund fra og med 1. januar 1956.

Ny redaktør.

Det meddeles herved at orlogskaptein Bjørn Melbye, Oslo, er ansatt som ny redaktør av Norsk Filatelistisk Tidsskrift fra og med 1. januar 1956.

American Philatelic Society, Inc.

Fra ovennevnte forening mottok Norsk Filatelistforbund for en tid siden meddelelse om at foreningens avdeling for internasjonalt samband har opprettet og utdeler to diplomer, nemlig: *Award of Distinction* og *Award for Philatelic Achievement*.

Award of Distinction er beregnet for utdeling ved større frimerkeutstillinger, men disse behøver ikke nødvendigvis å være internasjonale sådanne, men kan være interskandinaviske, nasjonale eller distriktsutstillinger.

Forutsetningen er dog at utstillingen holdes under Norsk Filatelistforbunds beskyttelse.

Ved enhver frimerkeutstilling er der alltid utstilt noe særlig fremragende, og utstillingens jury vil her avgjøre hvem som kan komme i betraktning.

Den eneste betingelse er at vedkommende som tildeles diplommet, må være borger av det land hvor utstillingen hol-

des. Tildelingen står for øvrig ikke i forbindelse med juryens bedømmelse av de forskjellige utstilte objekter.

For 1955 ble diplomt tildelt skipsreder Abr. Odfjell, Bergen, og for 1956 er der til disposisjon:

Award for Philatelic Achievement.

Dette diplom er beregnet på å hedre en spesiell person for særlige fortjenester av vedkommende klubb, eller for særlig virke for filateliens fremme, og da gjerne i forbindelse med interne frimerkeutstillinger eller konkurranser blant klubbmedlemmer.

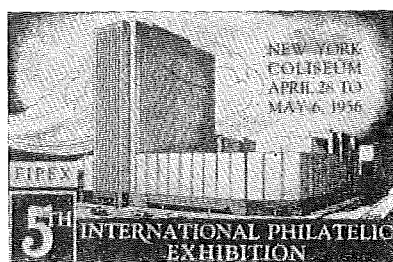
Vinneren av dette diplom velges av klubbens styre, eller når der samtidig holdes en utstilling, innstiller juryen eller dommerne til styret.

Forslag i forbindelse med utdelingen av diplomene sendes til Norsk Filatelistforbund for godkjenning. I den forbindelse er det ønskelig at man får oppgitt vedkommende kandidats navn, alder, medlemskap og hvor lenge vedkommen har deltatt aktivt osv. i filateliens. Dette må gjøres i god tid før overrekkelsen skal finne sted, slik at de nødvendige data kan videresendes tidnok for utarbeidelsen av diplomt.

Bergen, den 9. desember 1955.

NORSK FILATELISTFORBUND

F. Walter-Johannesen.

April 28. — Mai 5., 1956.

Nå er det kommet mer klarhet over anledningen for juniors fra hele verden til å delta i den store internasjonale frimerkeutstillingen. I Sambandsstatene arbeides det allerede med lokale junior utstillinger for å lære opp de unge til å konkurrere. Utstillingen FIPEX regner med at ca. 1 200 juniorer deltar.

Det er to aldersgrupper: 10—14 og 15

—18 år, d. e. inklusiv. Det er 6 klasser: I. De Forente Stater, II. Latin-Amerika, III. Det Britiske Samvelde, IV. Andre land, V. Temasamlinger, og VI. Samlinger ikke klasset i de fem første.

Følgende 6 punkter for bedømmelse:

1. Idéens originalitet 25 %
2. Filatelistiske kunnskaper 25 %
3. Kvalitet = renhet, sentrering. 20 %
4. Oppsetning 10 %
5. Arrangement og forklaring 10 %
6. Skrift, tekst og skisser 10 %

Hver juniors deltagelse er begrenset til 1 albumblad 21 × 24 cm. Det kan være basert på et frimerke, en utgave eller en gruppe av frimerker. En kort beskrivelse eller brev må følge med, skrevet av utstilleren, som forteller om resten av sin samling. Det er unødvendig å si at materiell og beskrivelse må være utstillers eiendom.

Det er ingen utstillingsavgift.

Var det en idé at Deres klubb tar seg av gutter og piker med én, to eller tre konkurranser og hjelper dem frem? La hver komme med sitt materiell og få lære hvordan dette best fremvises på en utstilling.

For opplysninger skriv til: FIPEX Junior Exhibits, c/o Minkus Publications, Inc., 116 West 32nd Street, New York 1, N. Y., eller Abr. Odfjell, Minde pr. Bergen.

Som tidligere meddelt er denne utstilling, på grunn av et uhell under byggingen av utstillingslokalet — The New York Coliseum — utsatt fra 3.—11. mars til 28. april—6. mai 1956.

På ekte amerikansk manér blir tidsskriftene bombardert med pressemeddelelser om dette største «philatelic show». Til garantifondet er der allerede tegnet over \$ 125 000, og 60 handlere har allerede reservert plass for salgsboder.

Det amerikanske postverk vil i anledning av utstillingen utgi et spesielt 3 c. merke, en blokk, et brevkort og en luftpostkonvolutt.

Alle opplysninger vedrørende utstillingen meddeles ved henvendelse til generalsekretæren: *Edwin E. Elkins*, FIPEX, 22 East 35th St., New York 16, N. Y., — eller til skipsreder *Abr. Odfjell*, Minde pr. Bergen, som er FIPEX' representant for Norge.

28. april — 6. mai 1956.

Komiteen for denne store utstilling meddeler at den har fått stor tilslutning fra hele verden, hvilket skulle garantere en allsidig utstilling med en del av verdens beste samlinger.

Husk at anmeldelsesskjemaene må innsendes innen 15. januar 1956 og at samlingene helst bør være fremme i New York mellom 16. og 21. april.

Verdien av premier og medaljer som blir utdelt, vil være omkring 20 000 dollar, fordelt over de forskjellige grupper.

Videre kan meddeles at billigreise arrangeres av hr. Edgar Mohrman's firma i Hamburg.

A. O.

KONGERIGE I 1000 ÅR

(Forts. fra side 237.)

gen af det 13. århundrede til det sidste navnkundige Danehof i 1413, hvor de holstenske grever blev fradømt deres rettigheder i Sønderjylland.

Erik Glipping underskrev håndfæstningen her i 1282, og 5 år senere dømtes her kongemorderne fredløse, for at have myrdet ham.

I Unionstiden under dronning Margrethe forlagdes magtcenteret i nogen grad til Øresundskysten, og Nyborg slot tabte derved i betydning; men dronningen bevarede alligevel interessen for det og byen, og hun grundlagde Nyborg kirke på en holme øst for slottet i 1388, ligesom hun åbenbart også sørgede for regulering og befæstelse af den bydel, som voksede op mellem slottet og kirken. Hendes efterfølger, kong Hans, holdt meget af slottet og boede der ofte; hans søn, den senere kong Christian den II, blev født på slottet i 1481.

By og slot led meget under grevefejden og borgerkrigen, og en bydel nord for slottet afbrændtes i 1534.

Der oprandt dog atter en opgangstid, og byen blev kraftigt befæstet. Slottet blev hovedhjørnestenen i en ring af volde med bastioner, og samtidigt blev der foretaget en omfattende udvidelse og modernisering af slottet. På førstesalen i kongefløjen indrettedes et stort antal beboelsesrum, hvori Christian den III og hans hof boede ofte og længe ad gangen.

De efterfølgende konger benyttede allesammen slottet, og Christian den IV foretog en omfattende restaurering av det

kolossale kernetårn fra middelalderborgen.

Så kom svenskekrigen, og i 1658 besatte Carl Gustav byen og slottet, men blev 1½ år efter atter jaget derfra. Det skete under Frederik den III, og da denne blev enevoldskonge i 1665, svandt hans interesse for borgene ude i landet, fordi han følte sig mest tryk i Københavns nærhed. Det gik naturligvis også ud over slottet i Nyborg, men kongen var dog klar over den store betydning af fæstningen der, og han lod den grundigt restaurere og forstærke; men selve kongefløjen på slottet blev reduceret til tøjhus.

Dermed var Nyborg slots forfald begyndt, og snart ringede klokkerne også for fæstningsværkerne. Omkring 1670 blev en del af de mange tilbygninger ved slottet revet ned; derefter faldt det store hjørnetårn mod sydøst, og omkring 1722, under Frederik den IV, faldt den gamle ringmur og bygningerne op ad den i syd, nord og øst; kun den underste del af kernetårnet — «Knudstårnet» i øst — blev stående. En stor del af bygningsmaterialerne blev ført til Odense og brugt ved opførelsen af slottet der.

Den tilbageblevne kongefløj anvendtes nu som kornmagasin indtil der kom garnison i Nyborg, så blev den atter til tøjhus og kernetårnet til krudtmagasin. Slottets indre var efterhånden helt omdannet for at tjene sit nye formål.

Omkring 1784 måtte man skride til en hovedreparation af bygningerne, og få år efter fjernede man det store trappetårn ved bygningens nordlige ende, der hvor den nuværende indgang til bygningen findes. I 1828 fjernede man vægtergangene i øverste etage, og endelig i 1873 fik byens murere lov til at fjerne de sidste rester fra den tidligere nordfløy, og tilbage blev da kun det, som vi nu ser.

Imidlertid var interessen for de historiske minder blevet vakt, og de forskellige autoriteter tog sig for at redde, hvad der endnu kunne reddes, og da garnisonen blev flyttet fra byen i 1913, tog man fat med undersøgelser og istandsættelser, som blev finansieret af staten, og i 1923 havde det bevarede så nogenlunde fået den skikkelse, det har nu.

(Forts.)

Den store julepakke

Inneholder: Danske jubileumsmerker. Provisorier. Luftpost. Erindringsutgaver. Velgjørenhetsmerker. Fødselsdagsserie (kpl.). Gebyr samt Grønland, Slesvig og Island. Danske postfergemerker i 4-blokker. Innstikkbok med 50 Dansk Vestindia og Danmark. Gamle bypostmerker. Konvolutt påtrykt: Fire Rigsbankskillings. Taggemåler. Vannmerkesøker. Skandinaviske restsett. Vignetter. Islandske provisorier (4-blokk). Tysk feltpost (2 kg). Dublettheft samt usortert og uvasket kilovare.

HELE JULEPAKKEN SENDES PORTOFRI FOR BARE KR. 10.00.

Etterkrav eller norske jubileumsmerker i kompl. sett.

Danmark-samling på 300 forskj. gode frimerker selges for kr. 19.50.

POUL A. POULSEN

HASSERIS – AALBORG – DANMARK

For better grade stamps of your choice I shall send same of my choice. Basis Michel-, Zumbstein-, Yvert-katalog. No Kiloware taken.

Krapitek — Wien 14, Österreich.
Linzerstr. 254.

Kompl. ubr. serier V-merker uten vannmerke kr. 22.00 + porto eller byttes i gode norske merker.

Tom Kallevig — Madserud allé 33, Oslo.

Viderekommen samler ønsker bytte med norsk samler, stemplede og ustemplede merker.

F. M. Egerland — Gimles allé 2 B,
København.

«NORWEX» 50 serier + «STOCKHOLMIA» 25 st. förstedagsbrev säljas mot anbud i N.kr.

Harald A. Andersson, Södermalmsgt. 12,
Västervik, Sverige.

Svensk samlare söker kontakt för byte av orderstämplade nyheter, 10—50 compl. serier, basis: AFA 56.

Börje Soldan — Box 3034, Malmö.

Bytte. Giver Island og stemplede danske Mindesmærker mod stemplede norske Mindesmærker. (Gærne 1951—55). Byttebasis AFA. — Svarer alle.

Niels Arndt — Dr. Christinesvej 26,
Aalborg, Danmark.

Forbindelse søkes med norsk frimerkehandler for bytte av nyheter. Kan levere alt i Øst-Tyskland og Danmark. Skriv til

Holger Aaskov — Bredgade 73,
København K.

Verdenssamling selges — hel eller landevis. Samtidig has eldre øremerker for studieformål.

Carl Mathiesen — Kirkegaten 32,
Stavanger.

Frimerkebyttning. Send meg 100—500 forskjellige frimerker fra Norge, Sverige, Finland eller Island, og jeg sender samme antall fra Danmark eller Tyskland.

Villy V. Fabricius — Boks 122, Viborg,
Danmark.

MERIDIAN

**internasjonal
frimerkebytteklubb.**

Hvorfor har De ennå ikke sluttet Dem til vår store og vidt forgrenede klubb?

Ved Deres medlemskap oppnår De utmerkede forbindelser med samlere i nesten alle land, men særlig fra Vest-Europa. — Våre rettsbestemmelser beskytter Dem mot svindlere.

SKRIV I DAG og De får anmeldelsesformular og det siste klubb-magasin fritt tilsendt og filatelistisk frankert.

Fru Gertrud Meyer,

Marktplatz 32 — Schwäbisch Gmünd,
Westdeutschland.

Korrespondanse på tysk, engelsk, fransk og italiensk.